

associació de dones periodistes

dones

maig, juny, juliol 2007 NÚM. 27 2,50 E

Geòlogues,
la força de la natura

Maternitat
o promoció
professional?

Entrevista
Marcela Lagarde

sumari

2 elles també hi eren

Capdavanteres de la Geologia

Per Sandra Balagué

quan totes les dones... 4-12

Geòlogues, amb la força de la natura

Text: Marta Puértolas, Sònia Hernández

Fotografia: Esther Sanromà

16-17 així ens veuen, així ens va

Cinema fet per dones, la mirada que faltava

Text: Rosa Maria Palencia

22-23 pensar en clau del XXI

¿Maternitat o promoció professional?

Opinió: Rosa Cullell - Mar Serna

Il·lustració: Ferreres

25-28 l'administració administrada

Projectes i programes

Coordinada per Marta Corcoy

29 de cara a la paret

A càrrec de la Cantant Calva

La gata Lina

de Gemma Sales

36-38 sofregit Cultural

Entrevista a Anna Soler-Pont,

comissària de Frankfurt

Per Maria Eugènia Ibáñez

Propostes, per Esther Molas

39-41 l'estenedor d'idees

18-21 fem-esport

Entrevista Anna Tarrés, entrenadora nacional de sincronitzada

El femení de l'Espanyol

per Silvia Majó

Les Guerreres, una manera diferent de fer esport

Mei Ibañez

24 europa a l'abast

20 anys d'Erasmus

Text: Esther Molas

31-33 album de fotos

L'Alzheimer, premi Fotopress

Text i fotos: Elisa González

34-35 a favor nostre

Què en queda de l'esperit dels 'planning'

Per Manolita Sans

42-43 Homes de fer feines

Raúl Tamudo

Aurora Antón, text

Pilar Aymerich, fotografia

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Diputació de Barcelona
xarxa de municipis

PARLAMENT EUROPEU

dones

Barcelona, maig, juny, juliol 2007, núm. 27

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Joana Gallego, Mª Eugènia Ibáñez,
Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Hilda Ferrer,
Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Coordinació: Elvira Altés
Coord. tècnica: Marta Corcoy
Correcció: Esther Molas

Disseny gràfic i maquetació: Estudi Villuendas + Gómez
Foto portada: Esther Sanromà
Impressió: El Tinter. Dipòsit legal: B-44.200-2000

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 301 16 77 E-mail: adpc@adpc.cat Web: www.adpc.cat

Imprès en paper ecològic

FOTO ESTHER SANROMA

Geòlogues, amb la força de la natura

La geologia sempre havia estat un terreny masculí. Això està canviant molt de pressa. Les dones comencen a superar als homes en la universitat i la demanda laboral produïda en els darrers 10 anys obre les portes a totes i a tots els geòlegs. Uns estudis que fins fa poc tenien difícil sortida laboral, amb l'ensenyament com gairebé l'única sortida. Ara, els camps de la geologia són cada vegada més amplis i hi ha molt per fer. Les ciències de la terra atrauen a les dones, les possibilitats professionals fan que cada vegada més accedeixin a llocs de treball, fins fa poc, reservats als homes. Tot i així, els sectors en que elles treballen, com ara la construcció o el petroli, són més encara exclusius dels homes. Ara bé, elles són fortes com les pedres i la terra que observen, analitzen i situen en el mapa geològic d'un món on cada vegada més elles hi són presents

Per **Marta Puértolas**

Començarem explicant ¿què és la geologia? i ¿què fan les geòlogues? donat que es tracta d'una professió bastant desconeguda. La Geologia és la ciència que estudia el medi físic de la Terra amb un objectiu principal: conèixer com és el nostre planeta i quina és la seva història, per tal d'aconseguir una gestió eficaç de la terra. Han passat 54 anys des que l'any 1953 l'antiga Llicenciatura en Ciències Naturals es va dividir en una llicenciatura de Geologia i una altra de Biologia. En el llibre *Cinquanta anys de Geologia a la Universitat de Barcelona* hi podem trobar l'evolució de la professió, els estudis i en un recull fotogràfic de les diferents promocions com les dones es van fent visibles, poc a poc, i en els darrers 20 anys encara més. Tot i que, moltes de les llicenciades van acabar dedicant els seus coneixements a d'altres feines que res tenien a veure amb la geologia, aquesta visibilitat de les dones es fa patent en les fotografies i els articles signats per elles. Només trobem a faltar un capítol dedicat a les dones geòlogues. Com a mínim a les pioneres, com Carmina Virgili.

FOTO ESTHER SANCOMA

X

Una professió en expansió

En els darrers anys han viscut una gran evolució i la professió ha donat un pas molt important pel que fa al reconeixement social. ¿On podem trobar la intervenció d'una geòloga? Les seves principals sortides laborals son: En la construcció, en els recursos naturals i energètics, en el medi ambient, en els riscos naturals, en la ordenació i planificació territorial, en la docència i investigació, en el patrimoni natural i cultural i en la cartografia i sistemes d'informació. Per tant, les aportacions de la geologia a la societat son moltes: un augment de la seguretat davant dels risc natural; el respecte ambiental i la sostenibilitat; els recursos naturals i energètics; la gestió dels residus i la contaminació: l'anàlisi d'infraestructures i característiques del terreny i la divulgació del coneixement geològic.

Una professió on el treball de camp, la duresa de la solitud i la manca d'accés semblava fa uns anys impensable per a les dones. La seva evolució ha anat aparellada a la incorporació de la dona a la universitat. El salt ha estat enorme, i les dades parlen soles.

Paritat a la Facultat de Geologia

La geologia no és una excepció a la universitat, ja que existeix una paritat real de dones a les aules. Les dades dels titulats homes i dones al llarg d'aquests 18 darrers anys mostren una progressió constant des de les 7 titulades a l'any 1988 fins a les 31 del 2006. En els darrers 10 anys s'ha arribat al 50% i ara, el tant per cent és més alt per part de les dones.

Des de l'any 1994 en que per primera vegada hi va haver paritat la progressió ha estat constant fins al punt que en els darrers tres anys les dones dominen en nombre de titulades i matriculades a la Universitat de Barcelona. De tota manera, hi ha branques de la geologia com la gemmologia i la de riscos naturals que són les preferides per les dones, tot i que les sortides professionals són les mateixes.

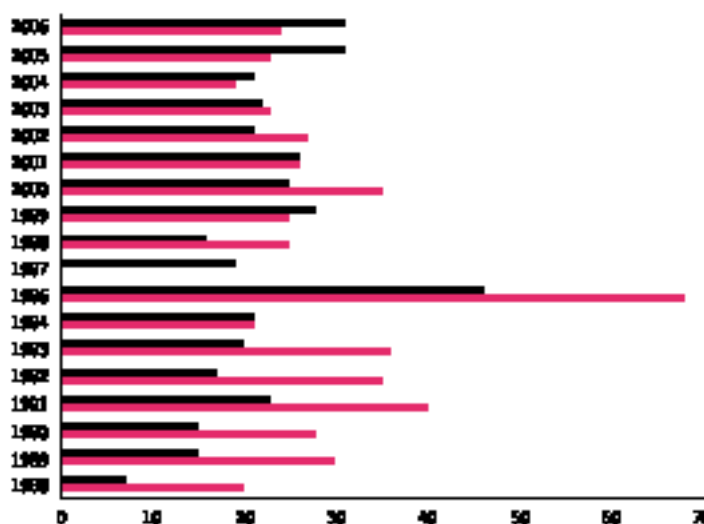
Professionals sobre el terreny

El Col·legi de Geòlegs de Catalunya hi ha 600 col·legiats

dels quals el 35% són dones, tot i que aquestes dades no aporten llum a la realitat donat que la col·legiació no és obligatòria. La junta catalana té una dona com a representant d'aquest 35%. A tot l'Estat hi ha un total de 3.500 col·legiats. Ara bé, també hem volgut saber on es situen professionalment aquestes dones titulades. A la docència, a la investigació, al sector de la construcció, el sector petrolier...tenint en compte que és una professió on sempre han estat els homes que l'han exercida. De totes les titulades en els darrers anys ¿quantes exerceixen? I ¿a on?

Hem escollit tres dones de diferents sectors: l'emprenedora que ha creat la seva pròpia empresa, la que des de l'Administració es dedica la recerca i la cap d'un laboratori de geotècnica de Vic. Tres exemples de dones, situades professionalment, de les quals hem volgut saber com es mouen en els diferents llocs de treball, ara que l'única sortida professional ja no és la docència.

Accés d'homes i dones als estudis de Geologia de la UB

MARIA ARAN, empresària

FOTO ESTHER SANROMÀ

Maria Aran té ara 37 anys, es va llicenciar l'any 1993 i, des de fa quatre anys té la seva pròpia empresa, ORIGINAL, a Caldes de Montbui. Un petita empresa (tres persones) però que funciona i es manté seguint uns criteris que Aran té molt clars: "Sé que mai em faré milionària, però m'agrada la meva feina i crec que l'honestedat amb la que treballo em fa sentir bé amb una professió que exerceixo per vocació".

Aran es va fer geòloga perquè li agradava el coneixement de la terra. "Llavors no hi havia futur, ho feies per vocació i després acabaves treballant de qualsevol cosa menys de geòloga", explica. Quan va acabar el 1993 va començar a l'Escola de Natura de Martorell i a treballar com aparelladora en una constructora. Fins fa set anys, diu Aran que "no hi havia feina per ningú", però la Llei del 2000, que obliga a la construcció a fer un estudi geotèrmic va ser fonamental. "Ens va canviar la vida a tots!, abans només tenies dues opcions: acabar treballant de professora a la Universitat o de caixaera en un súper", afirma amb humor. D'altra banda Aran recorda que també "el medi ambient s'ha posat de moda i cada vegada és més important l'estudi de la contaminació del sol".

Oh! Però és geòloga!!

"Com que fins fa quatre dies eren molt poques, encara recordo les cares de sorpresa dels homes quan em veien arribar amb el mono de feina i la màquina de perforar. Aquesta màquina la pot portar perfectament una dona però, per seguretat, quan es fa un treball de camp sempre van dues persones siguin homes o dones", explica la geòloga que assegura que als homes els molestava que una dona jove anés a dir-los com havien de fer les coses.

Assegura que "tampoc els propis geòlegs homes ajudaven a que les dones fossin respectades per la seva professió".

De fet, el món laboral d'aquesta geòloga és la construcció, un treball dur, en què, segons Aran, es contraposen dos móns diferents: "El meu en que la meua prioritat no serà mai guanyar diners, i la dels constructors que, lògicament, volen guanyar-ne cada vegada més. Jo ho entenc i sé que sort en tenim els geòlegs de la construcció donat que d'això vivim".

Malgrat que a la Universitat hi estudien més dones no sembla que hi hagin més geòlogues en els àmbits laborals, segons diu aquesta empresària: A les reunions a les que vaig sempre soc jo l'única. No conec a cap que treballi en una gran empresa, a les reunions del meu curs només som dues, i a la Associació d'Empreses (ACEGA-EC) on hi ha 60 empreses associades, sempre hi soc jo a les reunions i no tens mai la sensació que existeixi ni tan sols la paritat en aquesta professió".

El respecte per la feina

"Treballo en un sector d'homes que no es respecten ni entre ells, menys a una dona. Nosaltres ferim la seva sensibilitat masculina amb la nostra presència. Se'ls hi nota i alguns fins i tot ho verbalitzen, costa que et respectin", afirma Aran amb convenciment, ja que opina que l'experiència és un grau. "Et fas forta i al final, t'acaben fent cas. Jo he après molt d'arquitectura i de moltes coses que no sabia. La nostra professió és tan recent que cal aprendre de l'experiència diària. I demostrar seguretat des de el primer dia, sinó se't mengen".

MARIONA LOSANTOS

de l'Institut Geològic de Catalunya

La geòloga Mariona Losantos té 48 anys i és llicenciada des de 1981. Pertany a una generació de geòlegs que només tenien sortida a l'ensenyament universitari o secundari. "Llavors les portes per buscar feina eren molt poques tan per homes com per dones i les poques que hi havia, sempre s'obrien per un home. Estava molt mal vist que una dona anés sola a fer un treball de camp, perduda al mig de la muntanya. Havent de dormir sola a un hostal. Era impensable", diu Losantos quan recorda els seus inicis.

Amb ella treballen quatre geòlogues: Eulalia Pi, Ana de Paz, Mónica Velilla i Consol Pascual. No és que totes siguin dones al seu departament. De fet, en els grups de treball hi ha una paritat real d'homes i dones professionals. No es pot dir el mateix quan busquem a les geòlogues en una gran empresa de la construcció. Ni tan sols hi han arribat. Però, temps al temps, les noves llicenciades van trencant els sostres de vidre, tot i que, és més fàcil trobar-les encara a l'ensenyament o les institucions públiques.

L'amor per les pedres

A Losantos li va arribar la vocació de menuda. "M'agrada el treball de camp gràcies al meu avi, que era un gran aficionat i em va ensenyar a observar les roques i, també, a una professora de ciències naturals molt bona", explica, tot recordant els seus inicis professionals: "Al principi, vaig exercir com a professional lliberal i era dur, però no per la feina, a mi m'ha agradat sempre anar sola a fer un treball de camp. Era dur per les poques feines i per les mirades i comentaris de la gent. Després vaig fer classes a la universitat durant uns mesos i ara treballo com a coordinadora del Servei de Mapes Geològics de Catalunya".

L'Institut Geològic de Catalunya, on treballa la Mariona Losantos, va ser creat ara fa dos anys i s'ocupa de la cartografia geològica, la formació i publicació de mapes geològics i de la geologia regional, és a dir, de la visió de conjunt, i de quina especialitat és necessària per aprofundir més en el terreny. L'accés a l'Administració sembla una via més planera, com confirma la Coordinadora del Servei de Mapes, que assegura: "M'agrada el treball de camp però no sempre estic fora, després cal treballar les dades a l'ordinador".

Si bé Losantos creu que el seu és un ofici en expansió considera que encara no és prou conegut. "El problema que tenim els geòlegs és que fa 10 o 20 anys ningú sabia quina feina fèiem. Ara, mes o menys, la població sap que és un geòleg. La pel·lícula Parc Juràssic ens va fer a tots buscadors de dinosaures, però ens va situar al mapa. En els darrers set anys comencem a ser coneguts, tot i que, no sé si som reconeguts".

FOTO ESTHER SANCOWA

Professió masculina

Si bé Losantos afirma que no s'ha sentit mai discriminada per ser dona en la seva professió, assegura que és un ofici molt masculí i explica alguna anècdota de la típica primera feina després de llicenciar-se: "En el camp de la mineria existeixen moltes supersticions respecte a les dones, era impossible treballar-hi. Fa pocs anys, a les primeres dones que van fer control de sondejos d'aigua, sempre els hi muntaven problemes per ser dones".

Malgrat el poc coneixement social de la geologia, la idea més estesa és que es tracta una professió dura, una afirmació que Losantos puntualitza: "Té una part dura, física i mental. Sortir al camp no és fàcil. Hi ha qui li agrada i hi ha qui no. Les condicions de seguretat han millorat molt. Abans, quan era professional lliberal sortia sola al camp ara vaig amb els meus companys o companyes. Però segueix sent un treball dur on has de ser previsor i portar tota una sèrie de material a la motxilla: martell, brúixola de geòloga, escarpa i mall, àcid clorhídric, imant, lupa, ganivet, llibreta de camp, mapes, fotografies, esteoscopi per veure les fotos en relleu, càmera de fotos, bosses per a les mostres, rotuladors, GPS, aigua per beure, menjar, impermeable, filtre solar, barret, llanterna, roba d'abric... i tot això a l'esquena. Normalment, una geòloga no es perd al mig del bosc, no és normal, sabem llegir els mapes, però sempre pot passar un imprevist. No és fàcil, però si t'agrada el teu ofici és fascinant".

MÍRIAM SERRA,
cap dels laboratoris
Lostec, de Vic

Miriam Serra té 29 anys i ja és Cap del Laboratori de Geotècnia Lostec, S.A. de Vic, una empresa de serveis per a la construcció que fa controls d'obres, controls de materials, estudis de cimentació i estudis del terreny. També hi ha un departament especialitzat en vials. A Lostec són quatre geòlogues: ella i Neus Capdevila, Ana Viñas i Marta Coll, a més de les tècniques de laboratori i alguna altra dona que recull mostres amb provetes sobre el terreny, una feina que majoritàriament fan homes. Miriam Serra pertany a la promoció universitària que va coincidir amb l'inici de la bonança laboral per la geologia i que va escollir geologia perquè a COU ja li va agradar. "Els primers anys universitaris hi ha tantes matemàtiques, física i biologia que quan arribes al que realment t'agrada, la meitat dels matriculats ja ho han deixat. En acabar pensava que no tindria feina, però ràpidament vaig entrar a Lostec".

Serra es dedica al món de la construcció on ha de tractar molt amb homes ¿i com van les coses a la obra quan una geòloga hi arribar per treballar? "Quan arribes et miren i pregunten: ¿l el geòleg on és? Sóc jo. Resposta: AAAAAHHH! ets tu? Has de fer-te valorar i demostrar que ets tan capaç com qualsevol de fer la feina ben feta. Una altre anècdota: Vaig a l'obra amb un ajudant i sempre es diri-

geixen a ell pensant que és el geòleg". Serra conta i no acaba de les seves experiències a l'obra. "Encara t'has d'escollar allò de: «Nena, i el Jefe quan vindrà?» o que un arquitecte es dirigeixi a tu, amb aquell to de condescendència dient, «si, nena, diguem nena... », fins que li has de dir «perdoni digui'm de vostè, sóc la senyora. Serra»".

El futur per les geòlogues

Aquesta geòloga considera que perquè hi hagi un bon futur per les geòlogues cal lluitar en diferents àmbits, per exemple, quan es fan normatives caldria que es tingués en compte la opinió de les dones. "El Col·legi de Geòlegs hauria de tenir veu a l'hora de redactar les normes. I, val a dir, que a la junta del Col·legi només hi ha una dona i, pel que sé, a les reunions de Madrid sempre són homes". Malgrat tot, Serra no veu fàcil la implantació de la professió: "Veig un futur molt negre. Es poden fer moltes coses però hi ha poques places i no hi ha tants centres de recerca, els ajuntaments no tenen geòlegs i la obra pública necessita dels coneixements geològics. Esperem que el canvi climàtic faci reflexionar a més d'un i s'acabi veient la necessitat d'estudiar i preveure els riscos naturals perquè crec que és el sector que necessita més investigació. ■

MONTSERRAT MASES

Directora del Centre d'Estudis de la Neu i de la Montanya d'Andorra

“ El fet de ser dona no et limita ”

Montserrat Mases va néixer a Barcelona fa 39 anys, tot i que ara viu a Andorra on s'hi va traslladar perquè li van oferir feina. Actualment és Directora del Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya que depèn del Institut d'Estudis Andorrans. Dirigeix un equip multidisciplinari de 10 persones on hi ha geòlegs, biòlegs, enginyers forestals, físics... Va estudiar a la Universitat de Barcelona i va treballar a l'antic Servei Geològic. Una beca li va permetre fer el doctorat a França a través del Ministeri d'Agricultura. Més tard, va treballar dos anys a l'Institut Cartogràfic. Fins i tot en un moment de baixada de feina va treballar a una empresa de transports durant dos anys, però no com a geòloga. Com a totes les geòlogues, els canvis legals i socials, la han portat a un futur molt esperançador.

Col·leccionar pedres ¿és un bon començament?

De vegades sí o de vegades, els infants se'n oblidem. A mi m'agradava des de petita col·leccionar minerals i, en arribar, a la ESO em van donar classes de geologia i això em va fer decidir. Tot i que sabia que llavors no tenia un gran futur, m'agradava, per això crec que cal una mica de vocació.

La geologia és encara un món masculí?

Tal vegada, depèn del sector, donat que el sector del petroli, la mineria i la construcció encara ho són molt de masculins, però el sector de la recerca científica és absolutament mixta. No hi ha diferències entre homes i dones i les oportunitats són les mateixes.

És una feina dura?

Crec que és assumible per una dona. Puntualment pot ser-ho però el fet de ser dona no et limita

Com veu el desenvolupament futur de la geologia?

En aquests moments, la construcció anima la professió. La recerca és limitada perquè no s'inverteix suficient, però és limitat per dones i per homes. Tot i així, el sector del Medi ambient és el que s'està desenvolupant amb més força. També les empreses privades inverteixen molt poc en investigació. Algunes de les meves companyes de uni-

versitat han treballat a l'Institut del Petroli però aquest sector segueix sent terreny dels homes. De totes formes, crec que hi ha més futur a l'aigua donat que cada vegada és més necessària.

Una dona sola fent treball de camp... li ha donat alguna sorpresa?

Em vaig llicenciar als anys 90 i vaig cartografiar tots els Pirineus jo sola durant molts anys, i a les persones, més que sorpresa, els feia gràcia veure a una dona sola i, em cuidaven més que jutjar-me.

La gent coneix la feina de geòloga?

En absolut, crec que els geòlegs hem de fer un gran esforç per promocionar-la, per explicar el que fem. Nosaltres al Centre fem divulgació a través de conferències, congressos però no només per a geòlegs sinó per a d'altres professionals. Fa pocs dies hem inaugurat un museu obert de geologia amb uns itineraris per els carrers on les persones poden anar assabentant-se de quin tipus de pedres o materials estan fetes les façanes dels edificis per els quals passen cada dia. Uns plafons explicatius i uns itineraris marcats apropen la geologia a la ciutadania. Crec que és una gran experiència divulgativa. Fa anys al Cosmocaixa no es podia veure res de geologia, en canvi, ara ocupa un lloc cada vegada més important.

I la promoció a l'escola?

Les criatures tenen molta afició a col·leccionar pedres però després se'n oblidem. La nostra tasca al centre és anar a parlar de la professió a l'adolescència, etapa en què estan més motivats pel seu futur. De fet, el nostre treball al centre té dues parts: la recerca en temes de neu i muntanya i, la divulgació.

I en un futur, hi haurà més feina, més camps oberts per a la geologia?

S'han obert moltes portes i camps nous, però crec que el camp de la divulgació encara està per fer. Les escoles de Natura han d'introduir la geologia. Hi ha molt a fer en la museografia i en general, tot el que signifiqui donar a conèixer les ciències de la terra. Arribarà, per això. ■

FOTO ESTHER SANROMA

Experta en el fons marí, Isabel Cacho, que va néixer a Barbastro el 1969, és una de les investigadores de la història del clima més destacades. Davant el problema del canvi climàtic no és catastrofista i confia en la capacitat de conscienciació de l'ésser humà, potser més plausible en aquest àmbit que no pas en les problemàtiques de gènere. Ens parla de la seva trajectòria i els seus problemes per arribar -i mantenir-se- on es troba actualment.

-Per quina raó es va decidir per la Geologia?

-Perquè em fascinava conèixer i comprendre els processos que han format i modelat el nostre planeta. En particular, m'atreia la tectònica de plaques. Paradoxalment, he acabat treballant en un tema molt diferent: reconstruint el clima passat a partir de la geoquímica de sediments marins, però és igualment fascinant.

-Li ha costat molt arribar fins on es troba?

-Crec que no és cap secret que la carrera científica en

Isabel Cacho

investigadora de la història del clima

“ Encara podem actuar per aturar l'impacte d'aquest canvi que nosaltres hem induït en bona mesura ”

aquest país és una carrera difícil, d'obscures perspectives i que requereix molta perseverança.

-Creu que és més dur per una dona que per a un home?

No hauria de ser així, però les estadístiques diuen que sí. Són moltes menys les dones que consoliden la seva carrera científica en comparació amb els homes, i aquesta és una dada que es repeteix a la majoria dels països.

-A la seva professió, creu que la presència de la dona està normalitzada?

-Al decurs de la carrera científica, sigui aquesta de Geologia o d'altres especialitats, es produeix sistemàticament un biaix relacionat amb el gènere. Estudiant la carrera existeixen tantes o més dones que homes; la majoria femenina encara és més evident entre els estudiants que decideixen fer una tesi doctoral; però en el pas a contractes post-doctorals que impliquen, a més, desplaçament existeix una reducció dràstica en el nombre de dones i els homes comencen a ser dominants. En el pas següent, el de l'estabilització, aquest salt és encara més marcat i no és estrany presenciar reunions de coordinadors de projectes d'investigació en què la presència femenina és irrisòria.

Quina creu que és la tendència per al futur?

S'estan prenent iniciatives a escala governamental i institucional per pal·liar aquestes diferències. La Universitat de Barcelona acaba de crear la comissió per a la igualtat de gènere amb què estic col·laborant, i confio que això ajudi a canviar la situació. Entre les mesures que s'estan prenent de forma generalitzada, entra el concepte de la discriminació positiva per fomentar una més gran representativitat femenina a diferents professions i organismes de govern. Això pot contribuir d'alguna manera a pal·liar aquestes diferències, però la meua opinió és que les mesures han d'anar directament a la font de la diferència.

Analitzar les circumstàncies que determinen l'existència de trajectòries tan diferenciades entre gèneres i fomentar la implementació de mesures que permetin trencar les barreres.

Creu que el fet de ser dona aporta algun valor afegit o diferent a la seva professió?

Les dones, en general, tenen un caràcter, unes qualitats, una manera de treballar i una manera de veure les coses diferent als homes. Qualsevol equip de treball necessita tenir personalitats complementàries i crec que mai serà un equip de recerca ben equilibrat aquell en què no hi hagi representació de tots dos gèneres.

Hi ha alguna diferència entre els homes i les dones en quant a la conscienciació sobre els problemes del Medi Ambient i del canvi climàtic?

No crec que el gènere condicioni la lectura o la interpretació d'unes evidències científiques.

La investigació i la docència són complementàries?

Són molt complementàries, és més, jo diria que una necessita de l'altra, però el sistema espanyol les fa gairebé incompatibles. Els investigadors es troben en bona part a instituts en què la docència gairebé no existeix i a les universitats les càrregues docents gairebé no deixen espai per a la investigació. Fins ara jo he aconseguit anar lligant contractes que m'han permès dedicar-me principalment a la investigació, amb una part petita de docència que ha estat molt enriquidora. Però ara, als investigadors com jo, amb un contracte Ramón y Cajal i que estem a la Universitat Catalana i crec que aquesta situació és extensible a la resta de l'Estat- els contractes d'estabilització que ens estan oferint impliquen relegar la investigació a un marge gairebé inexistent i concentrar-nos en la docència. La paradoxa és: per què ens han exigit uns currículums altament competitiu en investigació si al final l'interès no ha estat promoure la investigació?

És possible iniciar la conscienciació cap al respecte al Medi Ambient des d'aquests àmbits?

És obvi que la conscienciació i el respecte al Medi Ambient neix de l'educació, i aquí crec que no hi caben distincions genèriques. La universitat té un paper important en aquest aspecte, i qui es dedica a la investigació, una gran responsabilitat, però crec que el punt crític es troba en estadis educatius previs. L'ensenyament a les escoles és el punt determinant i crec que potser el que hem de fomentar és l'intercanvi i formació entre universitats, investigadors i professors de col·legis i instituts.

La seva professió li planteja problemes de conciliació de la vida personal i la professional?

A la meua professió, i crec que a totes, la conciliació família-feina és un punt crític, o millor diguem-li problema. Precisament, aquesta crec que és una de les causes principals que determinen una evolució professional tan diferenciada entre homes i dones. Per diferents circumstàncies, crec que per a la dona aquesta conciliació és molt més complicada que per a l'home, particularment quan la

“ Mai serà un equip de recerca ben equilibrat aquell en què no hi hagi representació de tots dos gèneres ”

FOTO ESTHER SANROMA

dona passa per la maternitat. Las convocatòries de projectes, terminis d'informes, pressupostos de projectes, revisions de treballs... tot això no acostuma a adaptar-se amb baixes de maternitat, amb malalties infantils o vacances escolars. És més, si com a dona i mare decideixes exercir el teu dret a investigar a temps parcial per poder cobrir les necessitats dels teus fills; aquesta circumstància pot ser penalitzada en la teua avaluació i conseqüent estabilització. Estic descrivint una circumstància real que es dona actualment a la Universitat Catalana.

A partir dels seus estudis i la seva experiència, és pessimista sobre el futur del planeta? I de la societat?

La meua naturalesa és optimista, per tant, malgrat treballar amb una problemàtica tan delicada com és el canvi climàtic, no puc definir el meu punt de vista com a pessimista. No vull dir amb això que no està passant res, ni que no ens hem de preocupar perquè un àngel salvador apareixerà en l'últim moment per alliberar-nos del problema que ens hem generat nosaltres mateixos. El meu punt de vista el classificaria com a realista però no catastrofista. El clima canviarà, encara podem actuar per aturar l'impacta d'aquest canvi que nosaltres hem induït en bona mesura. Abans que res, hem de ser capaços d'establir noves estratègies de desenvolupament, no tan agressives amb el nostre entorn. Aquest és un gran repte, però que pot ser altament beneficiós si sabem actuar i adaptar-nos a ell. ■

Sònia Hernández

...de geòloga

Carmina Virgili

Dialogar amb la Terra

No m'és gens fàcil resumir en una pàgina quines han estat les meves experiències al llarg de la vida professional, encara que es poden resumir en dues paraules: geologia i ensenyament. Aquestes son les dues professions i vocacions que he exercit d'una manera o altra al llarg de la meua vida.

Vaig tenir problemes per introduir-me en una professió que semblava, i llavors era, *masculina*? Penso que sempre he tingut força sort (allò que diuen de les bruixes!) Els anys de la Guerra Civil els vaig passar en un petit poblet al peu de Montserrat. Allí havia comprovat que una noia podia sortir al camp pasturant quatre cabres, o portant el dinar als qui feien la verema. Per tant, tenia clar que jo també podia recórrer plans i muntanyes amb el meu martell i la meua llibreta de camp. A la Universitat vaig tenir la sort de trobar-me amb un equip de treball excel·lent i sense prejudicis masculistes. Les *altes esferes* eren una altra cosa, el degà, acceptava que jo fes classes, però no que figurés com a titular de l'assignatura! Llavors en el món professional les dones érem molt minoritàries, i se'ns acceptava amb una certa curiositat i benevolència, entràvem perquè ens *colàvem* per les fissures del sistema. Quan ja érem dins no se'ns prenia gaire seriosament fins que havíem demostrat una certa qualitat, que evidentment era superior a la que s'exigia als homes. Penso que l'actual generació de dones ho tenen més difícil que no pas nosaltres, *les pioneres*. Elles ja no son tan minoritàries i volen, com és lògic, entrar per la porta, saben que hi tenen tant dret com els homes.

Com deia, la meua professió i vocació ha estat doble: geologia i ensenyament. No puc entendre la una sense l'altre. Com que la geologia m'agrada, sento la necessitat de transmetre el gust i la pràctica d'aquesta professió, i no em semblaria responsable ensenyar geologia, si jo mateixa no la exercís. No he entès mai el treball solitari, sempre he necessitat dels altres, de l'equip, i per a mi l'ensenyament és un treball en equip. Els alumnes, sempre els he sentit com uns companys de feina, encara que estiguin a l'altre costat de la taula. I sovint la classe de geologia no es fa al voltant d'una taula, sinó sobre el terreny o al laboratori. Entre tots s'intercanvien dubtes i possibles solucions, i tots, alumnes i mestre, s'enriqueixen amb l'intercanvi. La geologia la he exercit sempre en el marc de la universitat, mai no he treballat en el si d'una empresa, però hi he col·laborat des de la universitat, i ha estat per a mi una experiència molt vàlida, ja que permet treballar sobre problemes reals: captació d'aigües subterrànies, explotació de pedreres, obra pública...

Fer Geologia és per a mi dialogar amb la Terra, preguntar-li quina és la seva estructura i la seva història, preguntar-li si està disposada a suportar una determinada obra humana i quines condicions exigeix per sostenir-la. Preguntar-li, i saber llegir les respostes en les capes rocoses de la seva escorça. Per això em dol i em preocupa que algunes empreses, i a vegades les administracions, malgrat les tràgiques experiències viscudes, emprenguin encara grans obres sense conèixer les característiques del subsòl afectat. Cal no oblidar que, quan ens barallem amb la Terra, és sempre ella qui guanya, i els seus crits d'enfuriment es fan sentir amb el terrabastall de les construccions que s'enfonsen. ■

FOTO ESTHER SANROMA

La pionera
Catalana

Sobte i meravella pensar com una dona, en l'època més fosca del franquisme, va tenir el coratge i l'ambició necessària com per obrir-se pas entre els prejudicis de gènere (que segurament la cridaven a convertir-se en esposa i mare) i va tirar endavant amb una carrera acadèmica que avui ens permet senyalar-la com una pionera de la geologia i un model per a totes les dones que han volgut seguir el camí de la investigació i la docència. Carmina Virgili quan tenia 29 anys es va doctorar en Geologia per la Universitat de Barcelona, on ja treballava com Ajudant i Professora adjunta. Set anys més tard va aprofitar l'esclatxa que li oferia la nova disciplina de la geologia per optar a una Càtedra a la Universitat d'Oviedo, i cap allí que se n'hi va anar. Després de cinc anys a Astúries, va exercir com a catedràtica a la Facultat de Ciències Geològiques de Madrid, i paral·lelament, com a directora del Departament de Geologia Econòmica del CSIC.

La seva vida ha estat un continu compromís que ha distribuït entre la recerca y la docència de la geologia, dues àrees que reivindica com les més importants de la seva trajectòria professional. Tot i que també caldria afegir el compromís amb el país, amb les seves congèneres, amb el treball que es fa des de la societat civil... perquè Carmina Virgili, que per alguna cosa ha rebut títols honorífics de França, Espanya i Catalunya, sempre hi és quan se la reclama. ■

El Corte Inglés,
organitzador des de fa 28 anys
de la gran festa de l'esport
popular a Barcelona.

SOM UN MÉS

Quan correm al teu costat entre tota aquesta multitud, sense cap altra meta que participar. Quan aplaudim un espectacle, una òpera o un concert. I especialment, quan ens enorgulлим de la nostra cultura i les nostres tradicions, com quelcom nostre que cal defensar. Per això, i per moltes coses més, a El Corte Inglés ens sentim un més a fomentar la cultura catalana i donar-li suport.

El Corte Inglés

Patrocinador oficial del Supercircuit
de Revistes de l'APPEC.

GRAN TEATRE DEL LICEU

El Corte Inglés,
mecenàs del Gran
Teatre del Liceu.

PALAU DE LA MÚSICA

El Corte Inglés,
membre d'honor
de la Fundació
Orfeó Català-Palau
de la Música Catalana.

AUDITORI DE GIRONA

El Corte Inglés,
parrò de la Fundació
Auditori-Palau de
Congressos de Girona.

ESCOLA DE SARDANES

El Corte Inglés organitza
des de fa 29 anys
aquesta escola, on
prop de 20.000 nens
i nenes han après
a ballar sardanes.

MINYONS DE TERRASSA

El Corte Inglés,
patrocinador des de
fa quinze anys de la
Diada dels Minyons
de Terrassa.

Marcela Lagarde,

antropòloga

“

A les dones una petita por ens ajuda a viure, però vèncer la por ens ajuda a desenvolupar-nos

”

FOTO ESTHER SANROMA

ENTREVISTA

Aquesta mestra, nascuda a Mèxic DF a l'any 1948, és també antropòloga, sociòloga, etnòloga, periodista, cate- dràtica, investigadora, assessora en temes de gènere, escriptora, enginyosa experta en l'art d'adjectivar, cuinera, modista, jardinera, conferenciant, viat- gera i amiga de l'ànima d'infinat de dones, *sòcies de la vida*

Compromesa amb la causa de les dones, des de fa més de 30 anys, ha estat militant de l'antic Partit Comunista Mexicà i Diputada Federal, independent, amb el PRD Partit de la revolució democràtica a l'oposició en el Congrés Nacional entre els anys 2003 i 2006. En aquest període va endegar la *Comissió Especial per al seguiment i avaluació del femenicidis a la República Mexicana* que es va concretar en la Llei general d'ac- cés de les dones a una vida lliure de vio- lència, aprovada el passat mes de febrer

› **De la lectura de les seves tesis sorprèn el seu enginy a l'hora d'adjectivar certs conceptes, ho fa amb l'ànim de provocar l'aprofundiment i la reflexió sobre els temes com democràcia de gènere?**

< És un concepte que vaig desenvolupar fa més 10 anys en una campanya política per ser diputada. La meva pla- taforma electoral es deia així *Per una democràcia genè- rica* i plantejava què significaria una reforma de l'Estat, de les institucions i de la societat basada en el respecte cap a la diferència d'homes i dones, però amb el reconeixement real de la igualtat. Ho pensava en un sentit polític, però també de democràcia social participativa. El terme *igualtat* es quedava curt, *democràcia de gènere* és una idea més complexa de la democràcia, en el sentit que les dones hem de poder incidir en el món que ens ha tocat viure. Vinc d'un país molt desigual, enormement classista i profundament patriarcal. Molt injust per a la majoria de les persones. La marginació del meu país és molt gran, el 40% de les persones viuen en la pobresa. Pobresa ali- mentària, econòmica i d'oportunitats, són tres nivells de pobresa que pateixen especialment les dones, les nenes i

les dones grans. El terme, doncs, el plantejava, per modificar la relació, desigualtat i dominació.

> La por a la llibertat que patim les dones, té unes connotacions específiques?

< Sí, perquè en la formació tradicional, a través dels mitjans i de les institucions socials i educatives, a les dones, se'ns ha ensenyat a confiar en tot menys en nosaltres mateixes. Aquest fet ens duu a tenir por de decidir coses claus per a la nostra vida; sobre qüestions intel·lectuals, socials, polítiques, ideològiques o sexuals. Ens han inculcat la por i la nostra pròpia desconfiança, per confiar en allò que altres decideixen, sobre algunes qüestions personals i socials de la vida de les dones. La por, pot ajudar a viure. Pot ser un recurs de vida perquè alerta dels perills, però com ha estat emprada per a les dones, és part d'un captiveri. L'educació de les dones en la por, ha estat molt determinant. Una petita por ens ajuda a viure, però vèncer la por ens ajuda a desenvolupar-nos.

> Identificar aquesta por i saber què volem, dificulta la convivència dins una formació política?

< No, perquè si a més de vèncer la por aprenem a participar en desigualtat, podem, a vegades, participar i desenvolupar-nos en formes autònomes. Tota formació política implica disciplina, organització, respecte a les jerarquies. Hem d'entendre això com un marc. Però les dones poden construir, complicitats entre elles. Rosa Luxemburgo, en el seu moment, va marxar del partit amb 70.000 dones sòcies del seu diari. S'havia ocupat de crear una estructura informal amb dones. Són claus de desobediència que hem d'aprendre i practicar quan convé.

> Serien, segons els seus termes, lideratges entranyables?

< Si, per suposat. Queixes a l'entorn de les dones polítiques em van dur a investigar quina era la carència o el desig. Vaig comprendre una necessitat de les dones de tenir dones referents positives i pròximes amb qui identificar-se. Les dones que ocupem càrrecs, sovint estem jerarquitzades. Hi ha un gran desig de que no sigui així, però a vegades, no es pot canviar a voluntat. Allò que sí es pot canviar és la relació subversiva entre les dones dins les estructures. Aquí es veu el significat dels lideratges *entranyables*. No volem dones autoritàries, però sí dones properes resolutives i amb autoritat.

> Es refereix a la subversió i a la resistència de gènere?

< La subversió implica desobediència. Ser rebel ve de la tradició de les dones feministes, però no és suficient. Es requereixen dones amb una visió del món diferent. Ens cal inventar móns, utopies, estratègies per construir les pròpies propostes. Aquest és el sentit transgressor de les dones des de *si mateixes*, fent sentir la veu de les dones, és allò que nomenem *l'equifonia*, què ens dóna també la possibilitat de legislar.

> Legislar per acabar d'arrel amb els feminicidis?

< Si, perquè són un crim d'Estat. És degut a la incapacitat de l'Estat i de la societat per assegurar la vida i els drets humans de les dones. Les institucions queden desbordades per la seva inadequació per fer front a la situació. Algunes d'aquestes institucions són menades per gent vinculada a les xarxes delictives. Sovint hi ha complicitat entre autoritats i delinqüents. Això genera una gran impunitat que permet la reproducció del fenomen. El *feminicidi* es dóna en situacions de guerra, de postguerra i en situacions de pau com passa a Mèxic i també a Espanya. En cada cas té les seves pròpies característiques, però allò que identifica el *feminicidi* és la violència genocida de gènere

> Del seu pas per la política que voldria destacar?

< Ha estat una experiència molt valuosa. Vaig exprémer tot el suc per aprendre, tot i estant en absoluta dissidència. Això em va encantar. Vaig poder dur a terme dues coses molt importants: investigar científicament el *feminicidi* a tot el meu país, amb un equip de 70 col·laboradores. Són 18 volums que tracten totes les formes de violència contra les dones als diferents àmbits; familiar, conjugal, institucional, de la comunitat i la violència *feminicida*. La investigació es va fer en base a la Llei general d'accés de les dones a una vida lliure de violència, que implica una profunda, encara que parcial, reforma de l'Estat i les institucions. Obliga a l'Estat mexicà a prevenir la violència, a sancionar-la, a acabar amb les impunitats i a generar una política d'accés de les dones a la justícia. Aquesta Llei s'ha aprovat amb posterioritat a la Llei de l'Estat espanyol. Vam poder aprendre moltes coses de les seves lleis i alhora vam poder ampliar la visió dels tipus de violència que pateixen les dones.

> Els pressuposts assignats per desplegar la llei seran adequats ?

< Per mandat el Govern està obligat a destinar un pressupost inicial per començar l'aplicació de la Llei. Al pressupost de l'any vinent, s'han de preveure les partides que en contemplin el desenvolupament. Sabem que una llei no es suficient per canviar les coses. Cal molta força social als moviments feministes, als partits i a les agrupacions mixtes per exigir el dret a una vida lliure de violència. La Llei, basada en els drets humans de les dones, concreta una utopia que cal fer realitat. Legislar produeix un gran plaer, tot i sabent que costarà molts anys la implementació total. A l'Estat espanyol també tenen unes lleis magnífiques que han de fer el seu curs. Totes les passes que les dones hem fet al llarg de la història són parcials. Però quan vivim en una democràcia, el marc jurídic ha de ser conseqüent. El moviment feminista i totes les dones, no hem de parar mai de formular alternatives i propostes a l'Estat, en lleis que afavoreixin la igualtat i el desenvolupament de les dones. Concebre les dones com subjectes de dret és una revolució del dret i un nou paradigma mundial. ■

María Dolores Viñas

“
les dones
poden
construir,
complicitats
entre elles
”

Cinema fet per dones: la mirada que faltava

Per Rosa María Palencia Villa

Una nit d'insomni i televisió a principis dels 90, vaig topar amb una pel·lícula que em va atrapar i commoure. El film anava dels avatars quotidians d'una jove dona contemporània de classe mitja baixa, mare d'una nena petita el pare de la qual era un músic en gira permanent. Allò inaudit no era la temàtica en una pel·lícula mexicana, i la meua commoció no provenia de que fos filmada al D.F. Allò inaudit i commovedor provenia del punt de vista, el to i la forma des de la que aquesta història, aparentment intranscendent, girava. Per primera vegada veia representada en el cinema la relació mare i filla, amb tal dosi de veritat, que em va copsar com a espectadora.

La història contava les fatigues que tenia la protagonista per entendre's a si mateixa, per tirar endavant la seva relació amorosa, la seva tasca de mare i, al mateix temps, guanyar-se les garrofes. Posava en escena moments que solen romandre en l'el·lipsi, accions quotidianes aparentment insulses, com ara el joc de la protagonista amb la seva nena de cinc anys, però que al bon cinema evidencien quelcom més profund. Després vaig saber que es tractava de *Lola*, el primer llargmetratge de la realitzadora mexicana María Novaro, filmada al 1989, dies abans de la dècada de major irrupció de dones a la realització cinematogràfica.

Al sí d'una indústria fèrriment masculinitzada, les dones han començat a obrir-se camí explicant el que els homes no podien contar d'igual manera. En el llibre *La mitad del cielo* (1998) diu el crític Carlos Heredero que a la fi dels anys 80 a Espanya només 12 dones havien dirigit alguna pel·lícula. En canvi, 10 anys després, de 107 directors debutants, 28 eren dones.

La representació de la vida

El cinema és una indústria especial i poderosa: perquè requereix molts diners i major audàcia, però sobretot, perquè el que ven és ni més ni menys que la representació de la vida, amb una gran força de significació simbòlica. El cinema parla dels desigs dels seus personatges i, com escriu Marta Selva al mateix llibre: "La representació d'alguna cosa només comunica quan és el resultat d'una commoció, gairebé d'un xoc, entre aquesta cosa (aquesta història) i qui la conta o la representa". És a dir, el viatge entre l'autor i la seva obra, compta.

Si majoritàriament el cinema ha representat les dones mitjançant clixés, com a personatges secundaris o decoratius

o com a dipositàries del desig sexual de l'heroi protagonista, és perquè les històries han sorgit d'una instància masculina. El que no significa que existeixi un cinema masculí genèric o un cinema femení genèric, sinó que la mirada de l'autor, des de la seva pròpia experiència vital d'identitat, pesa irremeiablement en la seva obra. I la primera i més evident senyal d'identitat és el gènere. Per això el cinema segueix encara escàs d'aquesta mirada femenina de la meitat dels humans que poblen aquest món i que, per cert, conformen més de la meitat de la seva audiència.

"En un planeta on hi ha 20.000 cineastes, només 600 som dones, tot just el 3% de la indústria mundial del cinema", així comença la cineasta belga Marie Mandy el seu documental *Filmar el desig. Viatge a través del cinema de dones* (2000). En ell, 15 realitzadores dels cinc continents reflexionen sobre la seva tasca com a dones cineastes. Entrevistades en punts diversos del món, coincideixen, per

“ En un planeta on hi ha 20.000 cineastes, només 600 són dones, tot just el 3% de la indústria mundial del cinema ”

exemple, en la dificultat que els suposa filmar el desig sexual de les dones, perquè entenen que es tracta de posar en imatges el que és invisible per íntim i interior. Qui ho diria, amb l'abundància vigent d'imatges de dones nues i esbufegants!

Noves perspectives

Els anys 90 van portar a Espanya un munt de pel·lícules realitzades per dones i amb elles, noves perspectives narratives i formals sobre el món i, especialment, sobre l'experiència de ser dona. Iciar Bollain, Chus Gutiérrez, Rosa Vergés, Manane Rodríguez o Dolors Payás, per esmentar només algunes, van realitzar el seu primer llargmetratge als 90. Llavors, la mitjana d'edat de les debutants (36 anys) era superior a la dels seus col·legues homes, molts dels quals no havien complert els 30. Provenents de formacions diverses, totes elles duïen al darrere una consistent carrera com assistents de direcció o meritòries o escriptores o publicistes o actrius abans de llançar-se al seu primer llargmetratge. El que ve a confirmar el sobre esforç i el valor que les dones donem a l'experiència en tots els camps. Segons el historiador de cinema Enrique Monterde, això demostra també que “malgrat tot, es mantenen majors dificultats i reticències”.

Fidels a la tradició, la comèdia és un gènere privilegiat en el cinema espanyol realitzat per dones durant els últims 20 anys, però les seves obres inclouen d'altres gèneres, com ara el drama intimista, infantil, d'època, social o polític i, cada vegada més, documentals. Molt sovint les protagonistes són dones contemporànies i proliferen les històries corals com a símptoma de la pluralitat que avui significa ser dona. La vocació realista és una variable freqüent, per això també apareix la posada en escena, amb coneixement de causa, d'assumptes com el to funambulesc de la vida de les mares treballadores d'avui. L'amor i el desamor o l'amistat entre dones, cobren nova vida a la pantalla i al seu contraplà que és l'audiència, especialment la femenina.

La presència de més realitzadores ha portat un aire fresc a les pantalles amb la mirada de les dones, no només sobre si mateixes, sinó sobre el món i el seu esdevenir i els seus paisatges. Però no podem cantar victòria, la gent del cinema coincideix que és més difícil rodar el segon que el primer llargmetratge, amb el que la situació és reversible. Segons dades de l'Acadèmia, només el 9,5% dels directors de les 233 pel·lícules amb capital espanyol estrenades els dos últims anys són dones. De les 29 pel·lícules espanyoles rodades al primer trimestre deenguany, només 5 han estat dirigides per dones. Altra cosa és la distribució, l'exhibició i la recaptació. L'única pel·lícula amb capital espanyol dirigida per una dona que

figura en la llista de les més taquilleres al 2006 va ser *La vida secreta de les paraules*, d'Isabel Coixet que, amb els seus 800.000 euros de recaptació, es va col·locar al lloc 25. Molt lluny dels més de 16 milions que va recaptar *Alatriste*, la superproducció més cara i taquillera de l'any. ■

Mercè Vilaret a la Mostra

La genealogia femenina de la realització cinematogràfica, encara que desconeguda o negada per la història oficial del cinema, és tan llarga com la vida de l'invent dels Lumière. Des de fa 15 anys la Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona es dedica a rescatar la història de les dones darrere la càmera i, sobretot, a exhibir uns discursos sovint marginals per la seva llunyania dels circuits més comercials. Cada any la secció *Panorama* ofereix justament el que les realitzadores estan fent avui. Enguany la XV edició es celebrarà del 6 al 17 de juny a la Filmoteca de Catalunya i inclourà un homenatge a Mercè Vilaret (1943-1993) figura cabdal de la història de la televisió a Catalunya, amb la projecció d'alguns dels seus programes i documentals més significatius, dues taules rodones i una publicació sobre la seva figura.

Anna Tarrés, entrenadora de la Selecció Espanyola de Natació Sincronitzada

“ Vivim més
precàriament
del que sembla ”

FOTO ESTHER SANCRIA

Els mundials de Melbourne, del passat mes de març, van escriure un capítol sense precedents en la història de la Natació Sincronitzada en el nostre país i en el món. Per primer cop una nedadora es feia amb sis medalles, d'un total de set possibles, en un Mundial de Natació. La gesta la protagonitzava, la més que coneguda, Gemma Mengual. Però darrere d'aquesta esportista hi havia la seva omnipresent entrenadora, Anna Tarrés.

Lluitadora de mena, Tarrés vaticinava fa tres anys que els llavors ja bons resultat de la Selecció Espanyola de Natació Sincronitzada només acabaven de començar. I com en tantes altres coses dins d'aquest esport, Tarrés no s'equivocava. Fa dos mesos el seu equip tornava d'Austràlia amb quatre medalles de plata i dues de bronze i el que potser és igual d'important, es consolidava l'incipient respecte que els jutges comencen a sentir pel conjunt que dirigeix.

Ara, l'entrenadora de la Selecció Espanyola de Natació Sincronitzada, vol que es doni a aquest esport allò que el seu equip ha donat a l'esport espanyol en general: reconeixement i respecte. I per això, no li fa por plantar cara a qui calgui. Els anys han avesat a Anna Tarrés a bregar en el camp de la gestió i la negociació esportiva. Sense voler-ho s'ha trobat reivindicant coses que en altres esports es donaven de partida i cobrint com podia aquelles mancances que ningú estava disposat a afrontar. Però, com tot, ara Tarrés ha trobat la recompensa a tot aquest esforç. I en les baralles, que encara hi ha, per millorar les condicions pròpies i de les seves nedadores, surt amb un avantatge incomparable: el palmarès aconseguit al llarg d'aquests anys i la que ja es coneix com la històrica fita de Melbourne.

> **Què és el primer que li ve al cap, quan pensa en el darrer mundial?**

< Que un grup de noies, aparentment amb poca cosa, han estat capaces de crear un referent a nivell mundial en aquest esport. A més, Gemma Mengual s'ha posicionat davant de qualsevol altra nedadora en la història de la sincronitzada. I en segon lloc, ha estat una sorpresa el ressò mediàtic que s'ha fet dels nostres resultats.

> **El palmarès de Melbourne era inimaginable?**

< Nosaltres entrenem per ser campiones del món i la competència és enorme. Però si lluites pel primer lloc, probablement t'emportaràs alguna cosa i rarament marxaràs amb les mans lliures.

> **A banda dels metalls, també va rebre el reconeixement de tots els equips rivals.**

< Si i no m'havia passat mai. A més, l'entrenadora de Rússia em va felicitar personalment, perquè havíem fet la millor coreografia que havia vist en molt temps. Aquest va ser el millor regal que em pot fer ningú!

> **El punt d'inflexió de la sincronitzada se situa l'any 2003, als Campionats del Món de Natació a Barcelona, amb els primers podis mundialistes?**

< Al 2000 arranquem a Hèlsinki, veiem les possibilitats de l'equip i immediatament professionalitzem tota la secció i és a Barcelona on comença tota l'embranchida.

> **I al 2004 a les Olimpíades d'Atenes, el president espanyol, José Luís Rodríguez Zapatero, assisteix a una de les actuacions de l'equip.**

< Si, li vàrem transmetre que érem un equip de noies que fèiem un esport minoritari, però que teníem moltes possibilitats i que ens faria un favor si vingués i ho va fer. Ara esperem que també ho faci a Beijing i que ens pugui penjar alguna medalla.

“ Treballem per incorporar l'evolució de la dansa contemporània al món de l'aigua ”

> D'Atenes van marxar amb les mans buides i moltes de les seves nedadores han allargat la carrera esportiva per participar en la pròxima cita olímpica. Els resultats de Beijing marcaran un abans i un després en l'equip?

< Primer hem de fer un salt important per assegurar les dues medalles. No serà fàcil aconseguir-les perquè hi ha molta competència i perquè les medalles valen molts diners. Aconseguir una medalla és com obtenir un passaport cap al desenvolupament intern de l'esport. Sens dubte Beijing serà de nou un punt d'inflexió, però tenim pedrera per mantenir el nostre nivell actual.

> Teniu a més, la motivació de Melbourne i l'espina clavada des de les Olimpíades d'Atenes. Potser dos ingredients imprescindibles per encarrar bé la cita?

< Exacte. L'equip és competitiu i encara pot millorar, només cal treballar al mateix nivell que ho hem fet fins ara.

> Els caps visibles de tots els èxits obtinguts fins avui sou la Gemma Mengual i tu mateixa.

< Sí, però formem part d'un equip sense el qual no seríem ningú.

> És necessari algú com la Gemma Mengual, per a un esport minoritari.

< És necessari en tots els esports, la societat ho demana per veure-s'hi reflectida.

> Què té aquesta esportista que no tenen les altres nedadores?

< És una persona superdotada per fer sincronitzada i està expriment aquesta capacitat al màxim.

> Actualment, obté allò que necessita la natació sincronitzada o encara ho ha de demanar prèviament?

< Estem en una situació d'empat.

> Però està satisfeta amb la situació?

< He estat sempre molt austera i he pensat que primer calia treballar i després demanar el que necessitàvem. Però tot plegat ens ha arribat molt més en compte gotes del que m'esperava.

> Per tant encara viu precàriament?

< Vivim més precàriament del que sembla

> Ja no sou “sirenes”, com diuen els mitjans, sou esportistes?

< Lluitem per ser cada cop més esportistes. Però sembla ser que el terme té més sortida del que a mi m'agradaria.

> Se li diu que ha liderat el naixement de la sincronitzada en el nostre país.

< He estat en el moment adequat, en el lloc adequat i amb unes condicions adequades. Penso que el punt de partida ha estat el mateix que molta altra gent, però també que he tingut la sort de gaudir d'una educació exquisida. Això m'ha permès viure moments determinants per la meua vida i la meua carrera esportiva.

> Va estudiar filologia Anglo-germànica. Això té poc a veure amb l'esport i l'art que conjuga la sincronitzada?

< És cert, però als anys 80 quan estudiava a la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB hi havia un moviment estudiantil i assembleari bestial! Aquelles vivències m'empenyen a animar a les meves nedadores a desenvolupar una vida paral·lela a l'esport. Vull que visquin el món exterior.

> Quines contrapartides té això?

< Desenvolupar-se com a persona autònoma fora de l'ambient de l'esport et fa veure les coses amb més claredat.

> Diuen que l'Anna Tarrés té més energia que tot l'equip sencer.

< (riu) Estic tant entusiasmada amb la meua feina, que puc transmetre aquest sentiment a tothom! És cert que una de les meves qualitats és que sé dinamitzar l'equip i extreure el millor de cada nedadora.

> I quina és la principal virtut d'aquest equip?

< Tots som totalment fidels a un objectiu, a una forma de ser i de treballar, tan els tècnics com les nedadores.

> Al Mundial de Montreal us van atorgar dos 10 per primer cop. Quines sensacions té una entrenadora quan s'obté un resultat tant perfecte?

< Per a mi va ser sobretot el premi a la innovació i el risc, i per tant el reconeixement a allò en què som bones. Llavors es va esvaïr, en certa mesura, el sentiment de por que a vegades m'abordava quan pensava que potser ens passàvem de la ratlla en quant a la innovació que sempre hem volgut aplicar a aquest esport.

> I la innovació ha anat a més. La darrera rutina inspirada en l'Àfrica, que el grup ha preparat per Beijing, premiada amb la plata a Melbourne, també va en aquesta direcció?

< Sí, amb aquesta coreografia vaig voler imprimir a la sincronitzada un nivell de plasticitat molt més gran del que estàvem acostumats fins ara, i va tenir èxit!

> La dansa és una font d'inspiració?

< Quan m'he sentit ofegada i no me'n sortia prou bé sempre he estirat d'aquesta art per continuar endavant. En realitat, treballem per incorporar l'evolució de la dansa contemporània al món de l'aigua i mostrar així, les possibilitats d'un esport en el qual queda encara molt per descobrir.

Silvia Majó

Les Guerreres, una manera diferent de fer esport

Pot resoldre Internet la falta de visibilitat de l'esport femení? En la seva totalitat, segur que no, perquè l'oblit de les dones en aquest àmbit és tal que no sembla que la Xarxa pugui anul·lar a cop de tecla semblant discriminació, però sí que és cert que, amb enginy i tenacitat, les noves tecnologies poden pal·liar part dels problemes que té la pràctica esportiva femenina. Això és, almenys, el que intenten un grup de dones que, amb l'explícit nom de Les Guerreres, han convertit Internet en un peculiar club que no precisa de seu social per dur a terme les seves activitats. Inscrita des de febrer de 2006 en el Registre d'Entitats Esportives, aquesta agrupació ofereix, de moment, set disciplines: futbol, senderisme, patinatge, esquí, voleibol platja, ciclisme i pàdel, totes elles lúdiques, no federades, destinades a dones i homes en el cas que vulguin participar sense el compromís d'entrenaments de cap tipus, només per divertir-se amb l'especialitat elegida. La consigna telemàtica del club és el web www.lesguerreres.org.

Montse Puig (Vic, 1978) i Àgatha Estera (Nova York, 1971) formen part d'una junta directiva de vuit membres que programen les activitats i que utilitzen Internet per coordinar-les. Puig, presidenta de l'entitat, és assessora financera, va jugar 11 anys a futbol, va estar federada, va formar part de la selecció catalana i va arribar un dia que es va cansar dels entrenaments i del partit de competició dels caps de setmana. Estera, periodista de TV3, ha tingut una activitat esportiva pluridisciplinària i va saber de les dificultats d'una pràctica al marge dels clubs. Al costat d'altres dones amb idèntics problemes i afeccions, van crear Les Guerreres en el 2003 i tres anys més tard es van inscriure oficialment com a entitat esportiva. El club té unes 50 sòcies que paguen una quota de 20 euros l'any, encara que s'admeten participants per a activitats puntuals.

Divertir-se amb l'esport

"No volem participar en competicions oficials i tampoc no ens plantegem millorar el nostre nivell tècnic; només pretenem gaudir amb l'esport, ajuntar-nos un grup d'amigues i

passar una bona estona amb una cosa que ens agrada", comenten. Practiquen, diuen, un esport lúdic, habitual entre els homes, perquè per a ells és molt més fàcil formar grups i equips a la feina, al seu poble o amb antics companys d'estudi, possibilitats més complicades entre les dones, poc habituades a dedicar el seu temps lliure d'adultes a la pràctica esportiva. L'equip de futbol de Les Guerreres sol jugar un partit setmanal, els divendres a la nit, i la resta de les disciplines té programada, almenys, una activitat al mes. La majoria de les sòcies, d'edat compresa entre els 25 i els 40 anys, han practicat amb freqüència l'esport encara que també s'admeten dones que s'inicien, que busquen una altra forma d'ocupar el seu temps lliure. Els majors problemes sorgeixen en la recerca de les instal·lacions, cares i escasses a Barcelona, punt habitual de trobada malgrat que les sòcies procedeixen de tota Catalunya.

Per imperatiu legal

Reconeixen que la presència massiva de dones jugant al futbol, amb bicicleta o fent senderisme causa encara certes "reticències", perquè, afegeixen, alguns sectors de la societat accepten l'esport femení "per imperatiu legal, però sense convicció". Estera afirma que mai no va voler dedicar-se al periodisme esportiu i afegeix que premsa, ràdio i televisió obliden l'esport femení sense raons professionals clares que justifiquin aquesta falta d'informació.

Les Guerreres compaginen ara la programació de les activitats de l'estiu amb l'organització del segon torneig de futbol sala, que se celebrarà, llevat d'imponderables, a l'octubre, una competició que, asseguren, pretén anar més enllà de l'activitat concreta de sis equips de dones corrent rere una pilota: "Volem que se'ns visualitzi, que s'estengui i normalitzi la presència de les dones en qualsevol disciplina esportiva". I conclouen amb un toc d'optimisme: "Tot és qüestió de temps". ■

M. Eugènia Ibáñez

El femení de l'Espanyol acomiada la lliga amb llàgrimes

Trist final per les jugadores del Femení A de l'Espanyol després d'una temporada impecable.

El conjunt dirigit per Santy Fernández va deixar escapar l'ocasió de proclamar-se campió de la Lliga, a casa davant del Rayo Vallecano el passat 6 de maig, amb un resultat de 3 a 5. El títol havia de ser per les blanc-i-blaves el premi a una temporada digne del millor equip que hi ha ara mateix a la Superlliga Femenina. Però aquesta derrota va posar un trist punt i final a uns resultats gairebé immillorables: 20 victòries, tres empats i tres derrotes. A casa les jugadores de l'Espanyol van romandre imbatibles fins el darrer encontre, quan les llàgrimes van dir adéu a un títol que tenien ja molt a prop.

Però malgrat que l'Athletic s'ha proclamat campió de lliga, caldrà esperar la ratificació del Comitè Espanyol de Disciplina Esportiva (CEDE). El títol encara podria ser de les *periquites*, si s'accepta el recurs que va interposar l'Espanyol per retirar els tres punts que les basques van obtenir en un partit davant la Puebla. El conjunt basc, va ser llavors considerat guanyador per alineació indeguda del rival.

Tot i això, la jugadora Raquel Cabezón assegura que ara l'equip està centrat en el torneig de la Copa de Reina. Un títol que en cas de ser revalidat, donaria ànims a un equip que acusa ja el desgast d'una temporada massa llarga. "Vam començar a competir al juliol perquè en guanyar la Lliga quedàvem classificades per la Champions. Fins al setembre, quan ens van eliminar d'aquesta competició, vàrem viatjar a Escòcia i Noruega i cap va tenir vacances", explica Cabezón.

El jugador número 12

A banda dels resultats, temporada rere temporada l'equip periquito aixeca més expectació i en l'últim encontre l'entrada va superar les 800 persones. Un xifra excepcional que mostrava que el Femení A compta amb un públic consolidat que l'acompanya sempre que juguen a casa.

Mercè Tudó, mare de la davantera blanc-i-blava Marta Cubí i Montse Gil, mare de la jugadora Noemí Rubio, asseguren que els aficionats van en augment i expliquen com alguns d'ells fan un recull de les poques aparicions en premsa de les jugadores i els ho lliuren periòdicament. "És sorprenent com aquests homes estant tan bolcats", exclamen. Les dues mares coincideixen en afirmar que "el club tracta molt bé a les jugadores, però els mitjans no". Gil recorda que la temporada passada, malgrat l'insuperable palmarès aconseguit, premsa, ràdio i televisió van ignorar l'equip, una vegada més.

Afeccionat d'excepció

Daniel Sánchez Llibre, president del RCD Espanyol va voler acompanyar les jugadores des de la grada i la banqueta en l'últim partit. Tot i això, la presència del president va ser puntual i qui realment ha estat al costat de l'equip cada temporada, segons les familiars de les jugadores, és el seu responsable dins la junta blanc-i-blava, Antonio Martín. A aquest directiu se li reconeix un gran esforç per impulsar l'equip femení del conjunt català, tant des de dins del club com a través del patrocini del conjunt que fa la seva empresa. Antonio Martín assegura que la seva és una aposta molt personal pel món de la dona i del futbol femení: "La meua empresa i el club volem que l'equip se situï a l'elit d'aquest esport". Martín assenyala que els esforços de l'equip han estat recompensats amb un viatge pagat per veure el primer equip a la final de la copa de la UEFA a Glasgow. ■

Sílvia Majó

Maternitat

Les renúncies **no fan fel·liç**

Per **Rosa Cullell** *

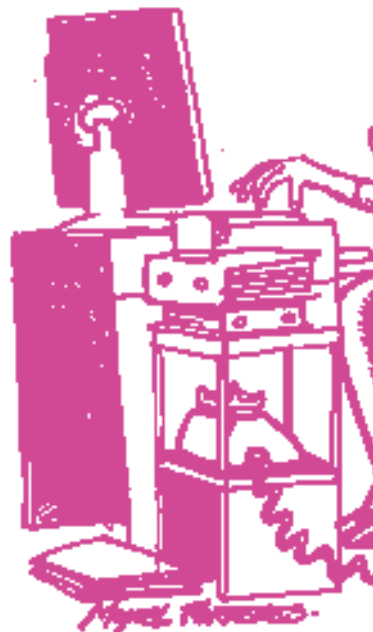
Segolene Royal va guanyar la carrera del seu propi partit per convertir-se en candidata a presidenta de la República Francesa. Ho va fer per molts vots, però en acabar les eleccions preliminars un dels seus opositors i dirigent del seu partit, dels anomenats *elefants*, va preguntar: “Qui es farà ara càrrec dels nens?”. Quan vaig llegir aquestes paraules, que anaven envoltades d’una rialla indulgent, em venia de gust respondre en aquest senyor: “Pots fer-ho tu. Ara tindràs molt de temps i el podries dedicar, per una vegada, a la teva família”.

Aquesta societat nostra pensa que els fills són de les dones, que educar-los és responsabilitat exclusivament nostra. Els pares es converteixen, dins d’aquest context ple d’arquetips, en simples ajudants o acompanyants passius. A vegades som nosaltres mateixes les que propiciem aquesta faceta de mares omnipresents. Veritablement, si assumim totes soles, sense els homes, la cura dels fills i de la casa, compaginar la feina amb la vida personal continuarà sent una tasca complicada, a més d’esgotadora, per més lleis que s’aprovin al Parlament.

Tota la vida he cregut que no havia de renunciar a allò que em fa fel·liç. No crec, d’antuvi, que cap home o dona hagi de fer-ho. I a mi em fan fel·liç els meus fills, en tinc dos, i la meva feina. Per tant, mai he renunciat a les millores professionals que la vida posava davant meu i tampoc m’he sentit culpable per agafar els trens que passaven. En el trajecte, això sí, he comptat sempre i en tots els aspectes amb el pare dels meus nens i amb la meva mare. Sense aquesta *delegació de funcions*, que faig encantada, no hauria estat possible avançar. També és veritat que no he estat totes les tardes a la porta de l’escola; moltes vegades hi era el pare, la cangur o l’avia.

No obstant, més d’una volta, dones que havien decidit quedar-se a casa i deixar les seves professions m’han preguntat si tenia temps per estar amb els nens, si estudiaven prou o si no em trobaven a faltar quan arribaven del col·legi i jo no hi era. La resposta millor me la va donar el meu fill quan tenia set anys: “Mama, què faries tot el dia a casa? T’avorriries molt i no pararies d’amoinar-nos. Nosaltres t’estimem com ets”. ■

* Directora general del Gran Teatre del Liceu

o professió?

Il·lustració: Ferreres

I la complicitat masculina?

Per **Mar Serna***

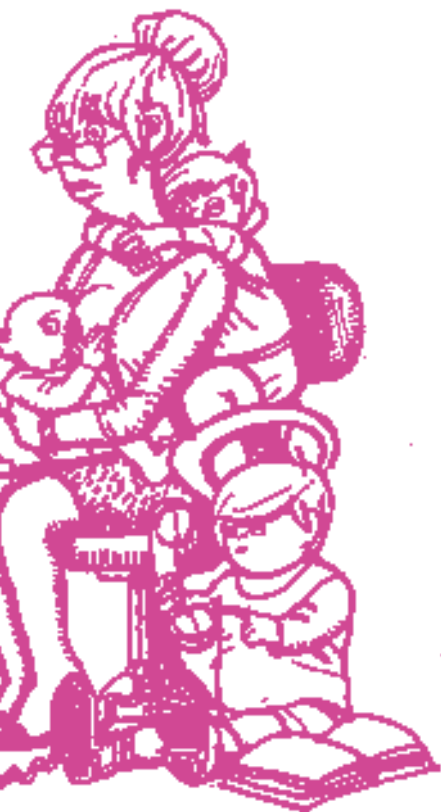
La societat d'avui en dia atorga al treball un paper central, esdevenint un mecanisme d'integració social i de realització personal. L'entrada massiva de les dones al treball remunerat ha estat un dels fets més rellevants de la nostra societat. A Catalunya, la taxa d'ocupació de les dones és del 62,1%, mentre que a Espanya i a la Unió Europea són del 54% i del 56% respectivament. Però les dones encara no s'han integrat al mercat de treball en condicions d'igualtat. Salaries més baixos, feines o sectors en els quals no hi tenen pràcticament cap tipus de presència o el fet que no assoleixin càrrecs de responsabilitat directiva en són l'evidència.

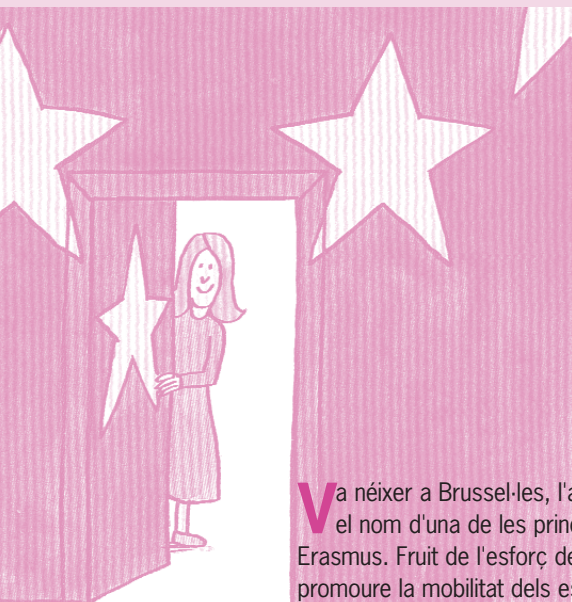
A l'hora de plantejar el debat de la maternitat i el fet d'ocupar càrrecs de responsabilitat a la feina com dues opcions que entren en conflicte, correm el risc de no aixecar prou la mirada i fixar-nos només en el paper de les dones, com si la cura dels fills no fos quelcom prou important com per ser assumit i compartit per tota la societat.

Les dones no som un col·lectiu. Som més de la meitat de tota la població. Les dones som majoria a les universitats i a més, obtenim uns millors resultats acadèmics. Les societats més avançades i econòmicament més competitives són aquelles que fan una millor assignació dels seus recursos, és a dir, comptant amb tota la seva població, i traient el millor profit de totes i cadascuna de les persones.

És evident que quan la dona esdevé mare, obre una nova etapa de la seva vida. El que no és tant evident, és que no pugui ser tant o més responsable, capaç, eficient i eficaç com ho era fins abans de ser mare. De la mateixa manera, quan un home és pare, les qualitats anteriors no li són mai plantejades o posades en dubte. Però tal com deia abans, cal aixecar la mirada i no debatre només sobre la maternitat, sinó sobre el rol de la dona en la societat actual. Les tasques de sosteniment de la vida que han realitzat les dones des de l'inici de la humanitat cal que siguin valorades pel conjunt de la societat i amaguen un cost que sovint vol ser silencià. Farem també qüestió sobre el fet de tenir pares o altres familiars directes dependents alhora de veure les dones en càrrecs de responsabilitat? Resta pendent de resoldre l'encaix de les tasques de cura dels fills o dels pares en una societat que necessita la presència de les dones en el mercat de treball alhora que necessiten dels homes la complicitat i implicació en les tasques i les responsabilitats quotidianes. Comença a ser urgent, obrir el debat sobre quins han de ser els nous usos del temps. I aquí, les dones tenim molt a dir. ■

* Consellera de Treball de la Generalitat de Catalunya

20 anys d'Erasmus, una porta cap a Europa

El programa d'intercanvis universitaris Erasmus, una de les accions més emblemàtiques de la Comissió Europea en l'àmbit de l'educació, compleix 20 anys

Va néixer a Brussel·les, l'any 1987, i va ser batejat amb el nom d'una de les principals figures de l'humanisme: Erasmus. Fruit de l'esforç de les institucions europees en promoure la mobilitat dels estudiants universitaris, el Programa Erasmus, que enguany compleix el seu vintè aniversari, és ja un fenomen social.

Durant tot aquest temps, un milió i mig de joves s'han beneficiat d'aquesta aventura acadèmica. En el seu primer any de vida, aquesta iniciativa va acollir 3.244 alumnes que van decidir seguir els seus estudis a una universitat estrangera. En l'actualitat, unes 150.000 persones s'acullen anualment a aquest programa al qual estan adscrits els 27 països membres de la Unió Europea més Liechtenstein, Noruega, Turquia i Islàndia.

El 90% dels centres universitaris de la UE i 31 països participen ja en un programa que ha permès estudiar part de la carrera en una universitat fora del seu país a molts europeus. Aquest programa Erasmus té com a objectiu assolir el nombre de tres milions d'universitaris al 2012.

El 60% són noies

El perfil de l'estudiant que fa un Erasmus és el d'una persona entre 21 i 23 anys que passa sis mesos i mig en una universitat estrangera i que és políglota, solter/a i sense criatures. El 60% de les persones que realitzen un Erasmus són noies, i la xifra va cada any en augment com a reflex de la presència femenina a les aules universitàries.

Carme Miralles-Guasch, actual directora de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, va ser una de les primeres estudiants catalanes que van gaudir de la beca Erasmus de la primera promoció durant el curs 1987-1988. Miralles-Guasch va fer un curs de Doctorat en Urbanisme a Venècia i recorda que "tot no era gresca i xerriola, sinó que s'aprenia molt de les altres cultures".

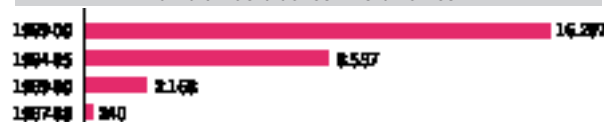
Montserrat Roca, cap de l'Oficina de Relacions Internacionals de la Universitat Autònoma de Barcelona, també sap què significa fer un Erasmus, però es lamenta de la seva escassetat econòmica.

L'any passat, el Parlament Europeu va aprovar un acord assolit amb el Consell que permet augmentar la beca Erasmus a 200 euros mensuals (150 euros per beca des de 1993) i també fa possible la creació d'un programa integrat per a l'aprenentatge permanent que amplia i prorroga els programes actuals.

La mobilitat dels universitaris és clau per a l'educació i l'enfortiment de la UE. Com revelen les estadístiques de l'Agència Nacional Erasmus, el nostre país és el lloc principal d'acollida de joves italians, francesos, anglesos, ale-

manys i belgues front a l'escàs nombre de joves procedents de països de menor poder adquisitiu com Romania, Hongria, Estònia o Bulgària. Per cinquè any consecutiu, Espanya és el país que rep un major nombre d'estudiants d'Erasmus de la UE. Durant el curs 2005-2006, un total de 26.597 alumnes van venir per cursar una part dels seus estudis. Les universitats més triades pels Erasmus van ser la Universitat de Granada, la Universitat Complutense de Madrid, la Universitat de Barcelona, entre d'altres.

Evolució del nombre total d'estudiants
amb un 60% dones i 40% homes

Nova etapa

La novetat del programa Erasmus és que canviarà. Es posarà en marxa el nou Programa d'Aprenentatge Permanent 2007-2013, dependent de la Unió Europea i que es va presentar a Berlín el passat 6 de maig. Compta amb un pressupost de 7.000 milions d'euros per a aquest període. En aquesta nova etapa, l'Erasmus assumirà també la mobilitat en l'àmbit de la Formació Professional de grau superior i les pràctiques a les empreses.

L'any 2004, el programa Erasmus va rebre el Premi Príncep d'Astúries de la Concòrdia per ser un dels més importants projectes de cooperació internacional en la història de la humanitat. En el seu discurs a l'hora de recollir el premi, la comissària europea Viviane Reding va afirmar que "Erasmus possibilita aquesta experiència no per la via d'un coneixement llibresc, sinó per mitjà del contacte directe, de l'intercanvi, de l'alegria compartida de la vida estudiantil". ■

Esther Molas

Informació a la xarxa:

www.erasmus.com

Un lloc on trobar informació de primera mà: articles, xats i fòrums per localitzar possibles companys i companyes de beca i rebre dades bàsiques sobre possibles destins

www.esn.org

Associació d'estudiants especialitzada en Erasmus present a 240 institucions educatives de 30 països. Un bon aliat a l'iniciar una estada a l'estranger

www.mec.es

Dins del Ministeri d'Educació i Ciència es troba la informació que ofereix l'Agència Nacional Erasmus, màxim organ oficial del Programa Erasmus a casa nostra

El 28 de maig es el Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones,

que des dels anys 80 s'instaurà per reclamar el dret a una atenció sanitària integral i diferenciada

Prevenir les relacions abusives en l'àmbit afectiu

S'ha avançat molt des dels primers programes de planificació familiar i d'atenció exclusivament a la salut reproductiva de les dones, i actualment un gran nombre d'actuacions reconeixen ja l'existència d'una salut diferenciada depenent de sexes i també de gèneres, sobretot en l'àmbit psicològic.

A Cornellà de Llobregat, portem ja uns anys treballant en la investigació, detecció i prevenció de la violència psíquica i les seves conseqüències. Pensem que el tema de la prevenció es de màxima importància, sobretot entre les dones joves. Per aquesta raó, a part dels tallers de prevenció de violència que es realitzen als instituts, tractem d'incentivar la reflexió sobre les situacions abusives, en tots aquells programes que facin referència a les relacions afectives.

Al CIRDA de Cornellà, al igual que a molts altres centres, es porta a terme un taller de sexualitat per a dones on a més de tractar la fisiologia, l'embaràs, l'anticoncepció, les patologies i la menopausa entre d'altres, es parla també de l'afectivitat i les diferents formes de viure la sexualitat. Des del departament de Salut Pública de Cornellà es realitza també un taller de sexualitat orientat a dones joves, on es parla sobre l'amor romàntic i sobre els mites i llegendes que envolten la parella.

I és que actualment, qualsevol actuació que comporti el parlar sobre sexualitat, ha d'anar més enllà de les prevencions d'embarassos i malalties de transmissió sexual, i ha d'incidir en la prevenció d'un altre patologia que pot portar molts problemes a la llarga, que son les relacions abusives en l'àmbit afectiu. ■

Judith Ibàñez Vives

Comissionada en Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat

El desig de ser reconegudes

Acabant-se el mandat electoral, els governs de les nostres ciutats i pobles fem balanç de la feina que hem dut a terme en la present legislatura. Més enllà de poder explicar a la ciutadania com hem gestionat les idees i els recursos en el seu nom, aquesta és l'ocasió per avaluar a mig termini les polítiques públiques.

Enguany, per a la Regidoria de Dona i Igualtat d'Oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona el balanç ens permet visualitzar l'esforç que, en els darrers quatre anys, hem realitzat tot l'equip que fa possibles les polítiques per a dones de la ciutat. Hem consolidat i duplicat, pressupost i equip humà; hem dut a terme un procés de millora dels serveis per a dones; i hem iniciat polítiques públiques d'atenció a col·lectius als quals anteriorment, i per les seves condicions, no ens hi havíem adreçat.

Aquest procés no hauria estat possible sense el ferm

compromís polític de la Regidoria i el govern municipal; hauria estat inimaginable sense les aportacions, sabers i experiències del moviment de dones de Barcelona, que ens han enriquit professional i personalment; i, en darrer terme, no s'hauria pogut executar sense el compromís, el treball constant i l'experiència de tot l'equip humà que fa possibles les polítiques per a dones a la ciutat.

I tot això per aconseguir l'objectiu que, plegades, compartim: el desig de transformar el nostre món per fer-nos visibles, no ser discriminades, ser reconegudes, en tota l'heterogeneïtat del terme.

Moltes gràcies a totes. Esperem retrobar-vos en la propera legislatura! ■

Regidoria de Dona i Igualtat d'Oportunitats
Ajuntament de Barcelona

La primera regidora en diferents àmbits polítics

Aquest és l'últim article que escric per a aquesta revista com a regidora de l'Ajuntament de Sant Boi. Vaig començar la meua aventura política l'any 1999 de la mà de l'alcaldeessa Montserrat Gibert i acabo aquests vuit anys el proper 15 de juny.

És hora de fer balanç i evidentment aquest és positiu. És cert que hi ha hagut moments negatius, moments de tensió, però el que quedarà en el record és la part positiva: tot allò que he pogut treballar i posar en marxa perquè homes i dones de Sant Boi se'n beneficiïn.

Gràcies a l'organigrama polític que es va dissenyar en el mandat 1999-2003, he estat la primera regidora de diferents àmbits polítics en l'equip de govern: Dona, Persones amb Discapacitat, Cooperació i Solidaritat, Aparcament i Consell de Ciutat. Ha estat un privilegi ser pionera a la meua ciutat com a responsable política d'aquests àmbits.

Can Jordana, l'edifici que acull el Centre de Recursos per a Dones, es va inaugurar el maig de l'any 2005

Aquestes responsabilitats han estat assolides amb sòlides conviccions personals i, evidentment, no ho podria haver dut endavant sense la complicitat i el bon treball de les tècniques i tècnics que m'han acompanyat -amb lleialtat i dedicació-, ni sense el suport de les institucions supramunicipals, de les santboianes i santboians que formen part del teixit associatiu de la ciutat i sense la implicació de tantes i tantes persones.

Em considero una dona afortunada per haver tingut el privilegi i l'honor de servir a la meua ciutat, d'aportar el millor de mi en benefici de la comunitat santboiana.

A partir del 16 de juny començo una nova etapa. Però hi ha una cosa que no canviarà: la meua dedicació i treball amb les dones per tal d'aconseguir l'espai i els drets que com a meitat de la població ens corresponen i que encara ara, malgrat l'avenç que hem fet, no tenim del tot conquerits.

Espero i desitjo que continuarem recorrent juntes aquest camí. ■

Amor del Àlamo

Regidora Ponent de Programes Transversals
Àmbit de la Dona de l'Ajuntament de Sant Boi

Polítiques de gènere al municipi

L'existència de les polítiques adreçades a les dones en l'àmbit local han respost majoritàriament a les demandes del moviment feminista i dels moviments de dones, els quals plantejaven la necessitat de crear serveis i programes específics d'atenció a les dones.

És en aquest context que apareixen les primeres regidories de dones, com la de Terrassa, l'any 1992, la primera a tot Catalunya i de les primeres de l'Estat Espanyol.

La seva creació va servir per visualitzar les discriminacions i desigualtats de gènere i per fer polítiques d'igualtat d'oportunitats tot desvinculant-les de l'assistència.

Es creen els primers serveis d'atenció a les dones. S'inicien mesures d'acció positiva per a afavorir la incorporació de les dones a tots els àmbits de la societat. Es posen en marxa òrgans de participació.

S'aprova el Pla Municipal per la Igualtat i el Protocol d'Atenció a les dones víctimes de violència domèstica. Es participa en projectes europeus com el City-Dona...

Actualment desenvolupem l'estratègia transversal de gènere. Hem dinamitzat noves formes de participació. Hem creat nous serveis per oferir una atenció integral. Un projecte d'intermediació amb dones magrebines... i hem continuat amb el compromís actiu en la lluita contra la violència que ens ha portat a exercir l'acció popular en els procediments penals per maltractaments en cas de mort o lesions greus de la dona.

Hem creat nous instruments comunicatius per donar a conèixer la visió i els sabers de les dones. Hem creat l'Escola amb perspectiva de gènere i hem començat a treballar en la reorganització dels usos del temps.

S'ha avançat molt però crec que des del món local encara hem d'assolir un objectiu fonamental: establir una competència municipal específica en polítiques de gènere, al marge de la voluntat política de l'equip de govern.

Crear un marc competencial suposarà la protecció dels drets de les dones al municipi i garantirà l'existència de les polítiques de gènere. ■

Fabiola Gil

Regidora Promoció de la Dona
Ajuntament de Terrassa

Guanyar la igualtat, per viure la diferència

Reflexions de la joventut des d'una perspectiva de gènere

La igualtat d'oportunitats de la ciutadania, al marge de la seva condició sexual, continua sent un repte social i democràtic de la nostra societat.

Tot i els avenços produïts des del 1978, amb l'aprovació de la Constitució i el desplegament jurídic del principi de no discriminació per raó de sexe, els factors històrics i culturals encara provoquen discriminació i desigualtat. Parlar d'igualtat entre homes i dones, en les diferents etapes del cycle vital, comporta parlar del sexisme que al llarg de la història ha provocat que elles i ells tinguessin assignats rols socials diferents.

El paper de les dones al llarg de la història ha estat definit per la seva funció reproductora, establint-se un divorci entre l'àmbit públic, assignat als homes i l'àmbit privat, a les dones.

Amb l'objectiu d'avançar en la igualtat i la prevenció de les relacions abusives en la parella, des de la Oficina Tècnica de Joventut, en el marc del Projecte Vila Jove 2006-2010 i el Pla per la Igualtat municipal, hem impulsat a Vilafranca el projecte *Construint igualtat... Construint ciutadania*, per treballar als centres educatius i amb les entitats juvenils.

Es tracta d'un àudiovisual, realitzat amb el testimoni de 10 joves, els quals, de manera planera i espontània, expli-

quen com veuen i viuen aquests temes que els adults no tenim encara resoltos. Ens donen les seves opinions d'aspectes com:

- > Les relacions entre iguals
- > Les relacions familiars
- > L'educació
- > El món laboral

Les seves aportacions i vivències són una bona lliçó de ciutadania i les reflexions que se'n deriven seran la pauta per a l'elaboració d'una maleta pedagògica on a través d'unes fitxes temàtiques es podrà aprofundir en cada àmbit amb dades d'àmbit local i general. ■

Públic assistent a la presentació, el passat mes de març, de l'àudiovisual: *Construint igualtat... Construint ciutadania*.

Àngels Agramunt

Regidora del Pla per la Igualtat

Francisco Romero

Regidor de Joventut

Ajuntament de Vilafranca

dones
ASSOCIACIÓ DE DONES PEDIAGOGUES

Punts de distribució

El Drac

Passeig del Blai, 61
17800 Olot
97 226 10 30

Llibreria Pròleg

Dagueria, 13
08002 Barcelona
Telf i fax: 93 319 24 25
llibrieriaproleg@llibrieriaproleg.com

Llibreria Collector

Pau Claris, 168
08037 Barcelona
93 215 81 15
www.collector-libreria.com

Llibreria Cap i Cua

Torrent de l'Olla, 99
08012 Barcelona
93 415 60 82

Kioskiero

Facultat de Ciències de la Comunicació
08193 Bellaterra
93 581 20 70

Llibreria Viladrich

Despuig, 22
43500 Tortosa
97 744 12 32
97 751 03 01
llibreria@viladrich.com

Llibreria El Cau Ple de Lletres

Cremat, 15
08221 Terrassa
Tel i Fax 93 780 39 49

Llibreria Rovafaves

Nou, 9
08310 Mataró
93 790 55 82
fax 93 790 65 96
robafaves@robafaves.com

Llibreria Caselles

Major 46
25007 Lleida
97 324 23 46
caselles@lleida.com

Llibreria La Capona

Gasòmetre, 41
43001 Tarragona
97 724 12 33
lacapona@nil.fut.es

Llibreria Les Voltes

Pl. Del Vi, 2
17004 Girona
97 220 19 69

Llibreria/Papereria

Kronos
Rambla, 209
Sabadell
93 726 56 11

Llibreria Paideia

Santiago Russinyol, 40
08190 Sant Cugat del Vallès
930674 03 14

Llibreria La Gralla

Pl. Cabrits 5
08400 Granollers
93 879 49 70

Llibreria Les Punxes

Rosselló 260
08008 Barcelona
93 457 74 74

Quiosc Joan

Urgell-París
08036 Barcelona

barcelona
emprèn en
igualtat

El programa Equal promou la creació d'empreses per dones amb especials dificultats

14 dones han posat fins ara en marxa la seva empresa a través del programa Equal *Barcelona Emprèn en Igualtat*, que duu a terme Barcelona Activa, l'agència de desenvolupament local de l'Ajuntament de Barcelona, junt amb la Cambra de Comerç, la Fundació Un Sol Món de l'obra social de Caixa Catalunya, i altres entitats representatives del teixit econòmic i social barceloní.

“ 14 dones amb càrregues familiars, immigrades o aturades de llarga durada ja han fet realitat la seva empresa ”

L'objectiu d'aquest programa és promoure la iniciativa empenedora entre col·lectius amb més dificultats perquè posin en marxa les seves idees de negoci. En concret, s'adreça i treballa amb dones amb responsabilitats familiars; persones immigrades; persones amb discapacitat; i persones aturades de llarga durada.

Es tracta de col·lectius on generalment es detecta una molt reduïda iniciativa empenedora, bé perquè no identifiquen en la creació d'empreses una opció per al seu desenvolupament professional o perquè es troben amb especials dificultats d'accés als programes ordinaris de creació d'empreses o a les fonts tradicionals de finançament empresarial.

Des de l'inici del programa, al febrer de 2006, s'han atès 267 persones, de les quals, un nombre molt significatiu han estat dones. Fins el moment, 14 d'aquestes dones, amb càrregues familiars, aturades de llarga durada o immigrades, ja han fet realitat la seva empresa.

Entre les entitats que participen activament en aquest programa hi ha la Fundació Maria Aurèlia Capmany, que s'encarrega de la part relacionada amb la gestió del temps i la conciliació de la vida personal i familiar, i l'associació de dones empresàries ODAME, especialment implicada en la tasca d'acompanyament a les dones un cop posen en marxa l'empresa, i que comptaran amb

l'assessorament d'empresàries ja amb experiència que els faran de mentores en l'inici de la seva aventura empresarial.

Un dels trets característics d'aquest programa és l'acompanyament intens i integral en tot el procés de creació de l'empresa, i fins i tot més enllà, per garantir-ne la consolidació. Un altre aspecte important és l'aportació per part de la Fundació Un Sol Món de l'obra social de Caixa Catalunya d'un fons de microcrèdits per a aquelles persones empenedores que no puguin acollir-se al sistema financer tradicional.

El programa *Barcelona Emprèn en Igualtat* s'emmarca dins la Iniciativa Comunitària Equal del Fons Social Europeu, i té un pressupost total de 2,4 milions d'euros, cofinançats per aquest Fons i l'Ajuntament de Barcelona, amb aportacions també de la Cambra i la Fundació Un Sol Món, i de la resta d'entitats que hi participen.

El programa té una durada de dos anys, i continua obert a nous i noves participants. ■

Per a més informació, adreçar-se al telèfon 93 401 96 83.

Mª José Blanco Gutiérrez
Responsable Programes a mida
Barcelona Activa

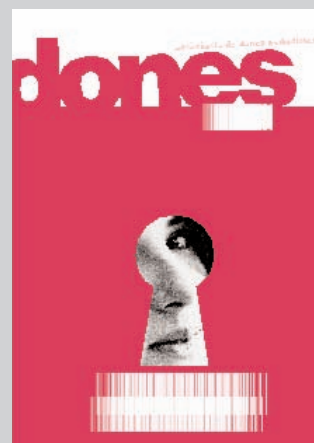
- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any per l'import total de 10 €
- M'interessa l'oferta especial dels primers 26 números de la revista *Dones* per un import de 52 € + despeses d'enviament
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:

Nom _____
Cognoms _____
Adreça _____
Població _____ Codi postal _____
Telèfon _____
Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte número _____ del banc o caixa _____

Associació de dones periodistes

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86** o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cc**

Butlleta de Subscripció

A càrrec de **La Cantant Calva**

Posem de cara a la paret:

- Empresariat català
- La revista 'Avenç'

Gran notícia: no hi ha historiadors!

Si l'*Avenç* considera que en el seu Consell Assessor compost per 47 especialistes no hi ha d'haver cap historiadora, deu ser que no n'hi ha, d'historiadors, volem dir. No pot ser que una revista de prestigi, que enguany celebra els 30 anys de la seva fundació, s'hagi oblidat de convidar les dones a participar. És clar, trobar una vintena de dones, com a mínim, que siguin personalitats de prestigi en el món de la investigació i la docència de la història deu costar molt. Ho entenem, a les historiadors també els costa molt arribar a ser catedràtiques, tot i que n'hi ha; a publicar, tot i que també es poden trobar força treballs interessants al mercat; i no cal dir el difícil que deu ser arribar al reconeixement de l'opinió pública.

No és estrany, atesa la gasiveria en què algunes entitats distribueixen la participació en els seus òrgans de govern i d'orientació. ■

Empresaris, cúpules i manaires

No hi fa res que la Llei de Igualtat proposi a les empreses privades que incrementin el nombre de dones en els càrrecs de decisió (actualment, són el 6%) i en els consells d'administració (el 2%), mentre entitats amb compromís públic, com les 10 caixes catalanes, segueixin mantenint en la direcció general i en la presidència una representació exclusivament masculina. L'empresariat català de pes també es regeix només per intel·ligències masculines, excloent el coneixement i l'experiència de les dones en la conducció empresarial. De vegades fa vergonya aliena contemplar aquestes fotografies o veure en algunes taules presidencials aquesta grisor d'americanes i corbates, que amb la seva contundència de gènere únic sembla rebutjar el contrapunt vivencial acolorit de la intel·ligència femenina. ■

Aquest treball explica una petita història sobre el dia a dia d'una malalta d'Alzheimer, la meua àvia paterna. Mitjançant l'observació i la convivència amb ella, he après a comprendre-la, a preveure les seves necessitats i a intuir els seus sentiments. He volgut mostrar el seu món, tan allunyat del nostre i deixar constància d'un dolorós viatge de records sense memòria.

És molt difícil entendre i tractar un malalt d'Alzheimer, el seu cervell raona d'una manera incomprendible per a nosaltres, i la seva deterioració és progressiva i implacable. En aquest projecte he volgut acostar-me a la ment d'una d'aquestes persones a través de l'observació i la convivència dia a dia amb ella, he après a entendre-la, a preveure'n les necessitats i a intuir-ne els sentiments. He volgut mostrar el seu món, tan allunyat del nostre, i deixar constància d'un dolorós viatge de records sense memòria.

Recuerdos sin memoria

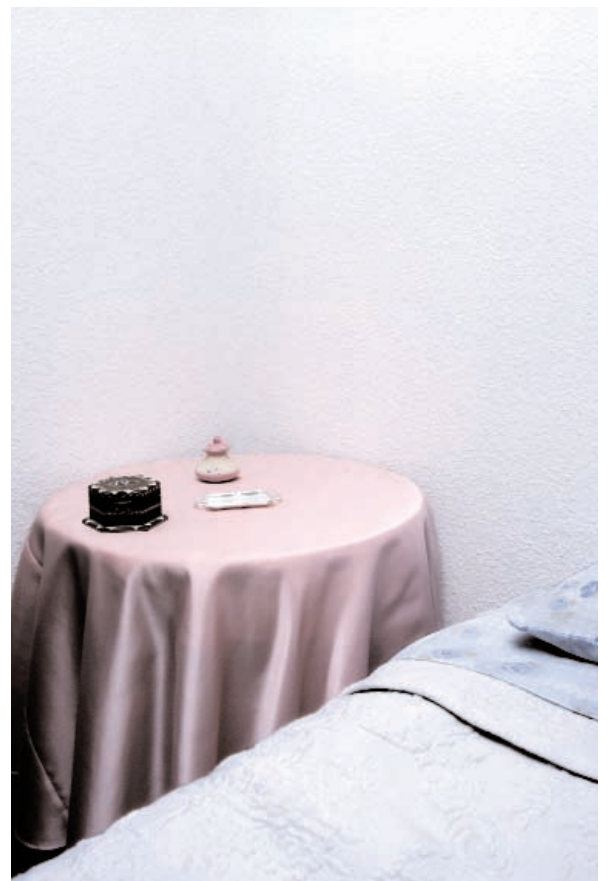
Fotografies i text a càrrec d'**Elisa González Miralles**

“ L'observo,
gairebé sempre
em somriu,
és un somriure
vertader,
però absent ”

“ Parlo amb ella del seu passat i sembla que recordi, obre molt els ulls i em somriu, novament ”

“ La miro i em pregunto com serà aquell món en el que ella viu. És un lloc que jo no conec i al que no puc viatjar per acompanyar-la ”

**Records sense memòria,
d'Elisa González Miralles**

(Madrid, 1978), ha estat guardonat amb el primer premi **FotoPres'07**, de L'Obra Social "la Caixa".

El treball fotogràfic mostra el dia a dia d'una malalta d'Alzheimer, Maria Canelo, de 83 anys i àvia de l'autora del reportatge.

Llicenciada en enginyeria química, Elisa González Miralles va decidir dedicar-se a la fotografia fa dos anys. Al juliol del 2006 va obtenir el títol de màster de l'Escuela de Fotografía y Centro de Imagen (EFTI) de Madrid. Aquell mateix any va viatjar a Manila (Filipines) amb una beca del World Press Photo, on va participar a l'exposició col·lectiva *Urban Youth*.

Ha exposat en diferents galeries de Roma, Madrid, Barcelona i Amsterdam.

30 anys de la creació del primer Centre de Planificació Familiar Què en queda de l'esperit dels 'planning'?

Maruja Pelegrin i Carmina Balaguer van rebre un homenatge el passat 9 de març a El Prat de Llobregat. Fa 30 anys que aquestes dues dones van obrir el primer Centre de Planificació Familiar d'Espanya. Avui, quan gairebé tots estan integrats al sistema sanitari català, què queda d'aquells centres?

Per **Manolita Sanz**

El Centre de Planificació Familiar d'El Prat de Llobregat va ser un referent per a la resta de centres que es van obrir a Catalunya i, fins i tot, per a alguns d'arreu d'Espanya, perquè va aportar la seva experiència capdavantera, en una època que fins i tot els anticonceptius estaven prohibits.

Des de 1977 fins a 1980, l'equip del *planning* d'El Prat de Llobregat va funcionar de manera totalment voluntària. L'any 1980, després de les primeres eleccions municipals democràtiques, van aconseguir una subvenció de la Diputació de Barcelona i es van constituir en cooperativa.

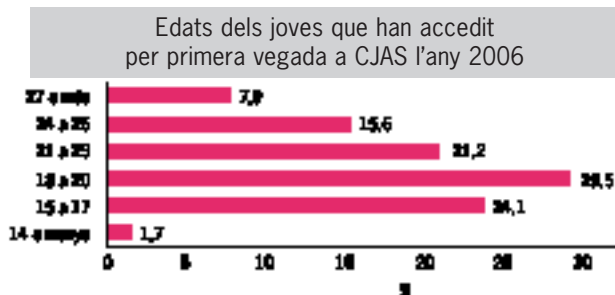
Elena Julià, que és la metgessa del *planning* des de l'estiu de 1983, explica com es van anar adaptant cadascuna al seu paper -consultores i metge- deixant la tasca de l'educació sanitària per a les consultores i donant la responsabilitat de coordinació a la metgessa, sobretot quan

a partir de 1990 es van integrar a la xarxa sanitària catalana pública. Són els Programes d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (PASSIR), uns equips creats a partir de la xarxa de ginecòlegs i llevadores existent i on s'incorporà la majoria del 45 *planning* que van arribar a funcionar. "A El Prat de Llobregat intentem mantenir el model assistencial", remarca Julià que també lamenta que "les dones s'han convertit en una mama i un coll d'úter", en referència als aspectes de prevenció i tractament que ara es primen per davant dels aspectes educatius i sociosanitaris, a més de la pressió que reben per fer visites de 10 minuts. "En aquest temps tan limitat és impossible atendre bé a una persona, perquè cadascuna té unes necessitats diferents", diu Ana Gutiérrez, infermera, que va ser membre del *planning* de Sant Adrià del Besòs. Gutiérrez incideix, a més, en la necessitat d'equips estables en els PASSIR, per rescatar l'esperit dels *planning*.

Quan es parla del futur, Elena Julià diu que hauria de ser primordial l'extensió dels drets a la salut sexual i reproductiva per a tota la població. I com a mesura concreta reclama la gratuïtat dels mètodes anticonceptius.

Pioneres

Maruja Pelegrin i Carmina Balaguer van posar en marxa, a El Prat de Llobregat, el primer Centre de Planificació Familiar d'Espanya, l'any 1977, quan ja feia un parell d'anys que donaven xerrades sobre la contracepció i els drets de les dones. Eren afiliades al Partit Socialista Unificat de Catalunya i l'activitat la realitzaven

Perfil de les usuàries del Centre d'El Prat de Llobregat

	1980	2005
Mestresses de casa	69,52%	17%
Assalariades	22,38%	57%
Estudiants*		26%
Franja de 15/20 anys	5,7%	40%
Total visites	2.633	5.777

* categoria no prevista a les estadístiques de 1980

a la Vocalia de dones de l'Associació de Veïns Llevant d'El Prat.

Les I Jornades Catalanes de la Dona, celebrades el 1976, les van reafirmar en la necessitat d'obrir el *planning* i ho van fer l'11 de març de 1977, amb el suport i l'assessorament del ginecòleg Guillem Hernández i amb altres dones amb les quals van formar equip.

En un temps que estaven prohibits fins i tot els anticonceptius, van començar a proporcionar-los. Posaven també dispositius intrauterins, feien les citologies i ajudaven les dones que necessitaven avortar a marxar a Londres i Amsterdam.

Maruja i Carmina eren les consultores, un concepte de salut que va sorgir a la dècada dels 70. Transmetien a les dones un coneixement del propi cos i una reeducació en el terreny de les relacions afectives i sexuals, diferenciant reproducció i maternitat de sexualitat. Volien, en una paraula, que les dones arribessin a ser més autònomes. ■

“Els nois manen en la sexualitat”

Rosa Ros és la responsable del Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS). El CJAS és un programa de l'Associació de Planificació Familiar, amb 15 anys d'existència, ubicat a Barcelona. Durant l'any 2006 ha tingut 4.537 visites de joves entre 14 i 30 anys.

Rosa Ros també té la condició de pionera. Primer, infermera i després metgessa. Va participar en el Grup de Dones per l'Autoconeixement i l'Anticoncepció; va engegar el primer centre de *planning* de Barcelona, i després va estar des del primer moment al de L'Hospitalet de Llobregat. Ros explica com el procés d'integració al sistema sanitari català va ser una aposta per la universalització, perquè “els *planning* no arribaven a tothom, ni a Catalunya ni a Espanya”. Reconeix, però, que no s'ha pogut mantenir el perfil del *planning*, amb la integració.

Ros diu que s'ha perdut l'esperit reivindicatiu i crític, en una societat consumista, on no hi ha temps per convertir la informació en coneixement i sentit crític. També falta que els polítics donin més importància als indicadors sobre la salut sexual i reproductiva, en un temps que augmenten els embarassos adolescents i les malalties de transmissió sexual.

Pel que fa al servei que desenvolupa el CJAS ressalta la permanència del centre al cap de 15 anys. “Ens ho vam creure des del moment que vam inaugurar i hem intentat que fos un servei de referència”.

Ros diu que ara està convençuda que qualsevol servei per a la salut sexual i reproductiva ha de ser un servei per a la dona i la parella. “Veig que els nois acaben sent els que manen en la sexualitat, en una relació, i són els que diuen que cal funcionar sense preservatiu... això és així per a petits, mitjans i grans”. En la seva opinió, cal escoltar l'home per veure què està passant. “Tampoc en traurem res de què la dona s'empoderi sola”, diu. Ho afirma des de la seva experiència amb adolescents. Els usuaris del CJAS, són noies en un 75% i el 25%, nois. “La dona segueix sent la que té a veure amb la reproducció, la que s'esvera i acaba sola amb l'embaràs”.

Per això, una de les activitats del CJAS són els tallers d'educació afectiva i sexual, per potenciar les actituds positives i responsables en les relacions sexuals, a més de prevenir embarassos i sida. Durant el 2006 n'han fet 350 amb 6.918 participants. Del que es tracta és de què nois i noies encarin la sexualitat amb llibertat i coneixement.

FOTO ESTHER SANROMÀ

Anna Soler-Pont, una optimista a Frankfurt

Per M. Eugenia Ibáñez

"Quan acabi aquest projecte vull reflexionar a fons per entendre per què en el sector de la cultura hi ha tantes dones en la feina més dura, però, a l'hora de la veritat, els que manen, els que apareixen a la foto, són gairebé sempre homes". Qui així vol submergir-se en les arenes movedisses de la situació laboral femenina és Anna Soler-Pont i el projecte al qual fa referència és la Fira de Frankfurt, el mercat mundial més gran del llibre, que se celebrarà a l'octubre amb la cultura catalana com a invitada d'honor. Un encontre del que, des de fa tot just un any, és comissària de la direcció executiva, un complex nom que inclou la coordinació de las publicacions i activitats que, abans i

després de la fira, es portaran a terme en unes 80 ciutats alemanyes. Soler-Pont (Barcelona, 1968) ha arribat en aquest càrrec després d'una llarga trajectòria en el sector editorial i amb el coneixement adient per a poder suposar que no ha descobert l'absència de dones en la cúspide del sector cultural just al arribar al despatx de l'Institut Ramon Llull -l'organisme que organitza la presència catalana a Frankfurt-, sinó que arrenca de molt més enrere. "En moltes reunions se'm sent dir ¿On són les dones?, afegeix. Perquè busques comissàries per a exposicions o activitats diverses i només sorgeixen propostes de noms masculins". El mal, si un mal es vol considerar, no queda circumscrit a

FOTO ESTHER SANROMÀ

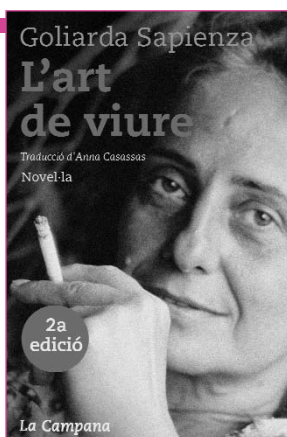

Llibres

**L'art de viure /
El arte del placer,**
de Goliarda Sapienza

L'autora (Sicília, 1924), filla d'una família progressista, actriu de cinema i teatre, va morir el 1996 deixant escrita una novel·la que havien rebutjat les editorials italianes. Només la tenacitat del seu marit va aconseguir que l'obra es publicés 10 anys després de la seva mort i que la crítica aclamés a Sapienza com una de les grans escriptores de tots els temps. La novel·la és un passeig per la història del segle XX a través de Modesta, jove d'origen humil que arriba a la aristocràcia gràcies a la seva intel·ligència i gran capacitat per a la intriga.

L'art de viure / El arte del placer,
de Goliarda Sapienza
La Campana / Lumen - 32 €

Coser y cantar,
de Carmen Domingo

¿Què feien les dones durant el franquisme? L'autora (Barcelona, 1970), que considera gairebé un deure estudiar el passat de les dones espanyoles, recorda en aquest llibre que la dictadura no es va limitar a l'àmbit polític i públic, sinó que es va introduir a les llars i va intentar controlar a les dones a través de la Secció Femenina i reduir la seva capacitat creadora. *Coser y cantar* recorda també en aquelles que no van plegar-se a les consignes del moment i per això acabaren a la presó.

Coser y cantar,
de Carmen Domingo
Lumen - 19 €

Catalunya: "Estic en contacte directa amb sis persones de Frankfurt i totes elles són dones, però cap, segur, estarà a la primera fila el dia que s'inauguri la fira".

Universitàries egípcies

Soler-Pont va estudiar filologia àrab i va treballar per a diverses editorials. Va viatjar pel Magreb i, l'octubre de 1991, es va desplaçar a El Caire per esbrinar por què les joves universitàries egípcies començaven a posar-se el vel del que les seves mares s'havien alliberat. Per tal de complir l'encàrrec d'una editorial, va entrar en contacte amb Maguib Mahfuz (premi Nobel de 1972) que la va introduir en l'ambient literari del cafè Rachid, on, diu, va ser adoptada per escriptores que volien donar a conèixer la seva obra a Europa. Soler-Pont va tornar a Barcelona amb la missió de vendre a editorials espanyoles la mitja dotzena de novel·les recollides a El Caire. I el que va començar com una passió de joventut, com a militància feminista, va acabar convertint-se en una professió, la d'agent literària, figura clau en el sector editorial, la persona que representa l'autoria, que negocia els seus contractes i que defensa els seus interessos. 15 anys ha treballat Soler-Pont com agent i tres lustres més ha participat en el gran zoco de la Fira de Frankfurt per tal de vendre els originals de les seves autores, perquè, durant més de

cinc anys, la seva agència, Pontas -a la que ara ha renunciat davant notari-, només va representar a dones no occidentals. A finals del 2005, per encàrrec de l'Institut de Cultura de Barcelona, va dirigir el Simposi de les Indústries Editorials que, de fet, va tancar l'Any del Llibre. Ho deuria fer bé, perquè una de les primeres decisions que va prendre Ferran Mascarell com a conseller de Cultura fou elegir-la -el 5 de maig de 2006- para donar l'sprint final al programa per a Frankfurt. El cas és que Soler-Pont ha sobreviscut en el càrrec al conseller i s'hi ha mantingut sota l'arribada d'en Josep Bargalló a la direcció del Lull. A ambdós, diu la comissària, els agraeix la confiança rebuda.

La literatura femenina a la Fira

La cultura catalana tindrà enguany a la fira alemanya el millor dels aparadors possibles i aquesta oportunitat excepcional, comenta la comissària, arribarà a la literatura escrita per dones. "Crec que anem bé, especialment en la ficció; tenim escriptores d'una primera línia internacional, reconegudes i traduïdes, com Carme Riera, Imma Monsó i Maria Barbal, per citar-ne només tres, i llegats inqüestionables com ara els de Mercè Rodoreda, Maria Mercè Marçal, Montserrat Roig i Maria Aurèlia Capmany". I en aquest llistat d'autores vives si suma el nom d'Empar Moliner, per-

què, afegeix: "També necessitem escriptores com ella, amb un registre diferent". Soler-Pont no s'ha plantejat una promoció especial de la literatura femenina -"El Lull no portarà una llista de noms a Frankfurt, això ho faran les editorials, però, en la meua opinió, si tenen més rellevància els autors serà perquè les seves obres són millors o més conegudes"- però assegura que Frankfurt marcarà un abans i un després per a la cultura i la llengua catalanes, i en aquesta valoració, insisteix, "també hi entren les dones, i tant!".

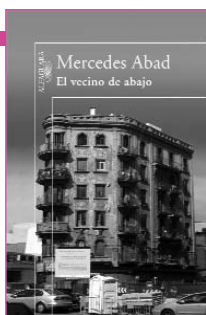
Soler-Pont no creu que la condició d'home o dona sigui determinant per a que les editorials publiquin les seves novel·les o assajos, es mostra refractària a explicar per què la gran majoria de les obres que s'exhibeixen en les llibreries estan firmades per barons y es defineix com una contumàcia optimista, procliu a veure el got mig buit, i aquesta esperança l'expressa en dos temes: la gradual ascensió de les dones en els càrrecs de responsabilitat en la cultura i la impetuosa irrupció de la literatura femenina africana.

Com a lectura per a l'assossec de l'estiu, suggereix tres noms: Agnès Agboton, de Benin, la nigeriana Buchi Emecheta i la sud-africana i premi Nobel de 1991, Nadine Gordimer. Felix lectura. ■

El vecino de abajo, de Mercedes Abad

¿Pot la vida d'una persona alterar-se totalment per les obres que fa un veí? La protagonista de la novel·la, una traductora amant de l'ordre i del mètode, arriba a perdre el control de la seva existència a partir d'un fet nimis que aconsegueix canviar la seva rutina. Amb un humor fi i dosis d'ironia, l'autora (Barcelona, 1961) segueix el progressiu trastocament d'una dona i posa en dubte la consistència d'algunes, en aparença, sòlides amistats.

El vecino de abajo,
de Mercedes Abad
Alfaguara - 17,50 €

Pornografía y vestidos de novia, de Gemma Lienas

¿Vivim en una societat justa i paritària? L'autora de *Ni putes ni submises* i *Rebels* intenta demostrar en aquest llibre que, malgrat els avenços aconseguits per les dones en els últims anys, l'anàlisi de allò quotidià està distorsionat per l'ensenyament imposat al llarg dels segles, fet que porta a imposar un judici dels fets que no sempre es correspon amb la realitat. Lienas (Barcelona, 1951) ofereix una àmplia mostra dels prejudicis que encara perduren a la societat, i ho fa amb un estil amè i irònic.

Pornografía y vestidos de novia,
de Gemma Lienas
Península - 14 €

Toda la vida, d'Ada Castells

Reedició en castellà de *Tota la vida*, editat al 2005 en català per Empúries. L'obra és un viatge continu entre la realitat i la ficció que té a una jove obsessionada per convertir en novel·la part de la turmentada vida de Caspar David Friedrich, pintor alemany del XIX. Castells (Barcelona, 1968) planteja en el seu llibre la transgressió que sempre porta implícita la creació artística i la seva, en ocasions, ràpida assimilació pel poder i els interessos econòmics.

Toda la vida,
d'Ada Castells
Edhasa - 18,50 €

Tamara de Lempicka

Si viatges cap a Galícia no et pots perdre la primera exposició que es fa a Espanya dedicada a **Tamara de Lempicka**, una figura llegendària de la cultura popular i les arts plàstiques del segle XX. Aquesta interessant mostra està organitzada per la Fundació Caixa Galícia i, recreant el seu famós estudi del París d'entreguerres, exhibeix 43 olis, 15 dibuixos, 21 fotografies, un audiovisual biogràfic i diversos objectes personals. Totes són peces reunides gràcies a la col·laboració de nombrosos museus i col·leccions d'Europa i Nord-amèrica, principalment.

L'artista Tamara de Lempicka va néixer a Polònia l'any 1898 i va recórrer Sant Petersburg, París, Nova York, Hollywood i Mèxic. Influenciada pel Postcubisme i el Manierisme modernista, va ser retratista de l'alta societat i les seves afeccions la van convertir en una icona del Modernisme. Els seus quadres, de color i composició espectaculars, s'apropen a la publicitat i el seu estil la va consagrar com un personatge emblemàtic del període de l'Art Decó. De Lempicka va morir a Mèxic l'any 1980.

Exposició: Tamara de Lempicka

Lloc: Casa das Artes de Vigo

C/ Policarpo Sanz, 15, Vigo

Data: fins el 15 de juliol de 2007

Preu: entrada gratuïta

Més informació al telèfon 986 43 525

Dona. Un cos, una vida

La **Fundació Santiago Dexeus**, institució especialitzada en ginecologia i obstetrícia, ha organitzat una gran exposició científica sobre l'univers femení al recinte del Fòrum de Barcelona. L'evolució del cos de la dona a través de la infància, l'adolescència, la plenitud i la menopausa s'observa a través d'Eva, una dona virtual que representa a totes les dones i que canvia d'aparença a mida que va creixent. De la mà

d'Eva, el públic coneix tots els canvis físics i hormonals que pateix la dona sent una jove adolescent, estant embarassada o en l'edat madura. L'evolució de la dona des de la prehistòria fins a l'Edat Mitjana passant per la dona de la República i la del segle XXI s'observa a través de cinc àmbits on hi ha panells, gràfics i etapes en què el treball del fotògraf Leopoldo Pomés o de l'arquitecte Ramon Caus són de gran qualitat.

Aquesta exposició està comissariada per Isabel Cordero qui desitja

que la mostra serveixi per a què la dona tingui més força i seguretat en ella mateixa.

**Exposició:
Mujer.**

**Un cuerpo, una vida
Lloc: Recinte del Fòrum
de Barcelona**

**Data: fins el 22
de juliol de 2007**

Preu: entrada a 5 euros

Més informació:

www.fundaciondexeus.org

**Dona. Un cos, una vida
Mujer. Un cuerpo, una vida**

Frida Kahlo, vida i obra d'un mite

Enguany se celebra el centenari del naixement de **Frida Kahlo**, una de les artistes més reconegudes del panorama pictòric internacional, un referent de la situació política i social del Mèxic de la primera meitat del segle XX, fins i tot un personatge singular des d'una aproximació feminista. Dins dels Julios de la UB s'ha programat un curs sobre aquesta figura emblemàtica per tal de donar a conèixer la vida i l'obra a partir dels elements històrics i socials de la seva època, de l'obra pictòrica de l'artista i d'aspectes rellevants de la seva vida personal.

Coordinació a càrrec de Lourdes Cirlot,
catedràtica de Història de l'Art de la Universitat
de Barcelona

Lloc: Facultat de Geografia i Història
carrer Montalegre, 6 - BCN

Dates: del 9 al 13 de juliol

Horari: de 16 a 20,30 hores

Es concediran de 2 a 3 crèdits

Informació de preus i descomptes:

julios@ub.edu

Telèfon 93 403 58 80

Les nenes, les més vulnerables

Discutir les mesures per eliminar totes les formes de discriminació i violència contra les nenes va ser l'objectiu de la 51a sessió anual de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona (CSW) de Nacions Unides, que va tenir lloc a Nova York, del 26 de febrer al 9 de març.

Per **Alicia Oliver Rojo**

Al llarg dels diferents debats que es van celebrar, es va posar de manifest com encara 55 milions de nenes queden excloses de l'educació més bàsica en nombrosos països; que milions de nenes, en edat escolar, treballen en el servei domèstic; que un 40% dels anomenats *nens soldats* són, en realitat, noies o que més del 60% dels malalts de sida, entre 15 i 25 anys, són dones. També es van assenyalar les actituds i les pràctiques que, de manera més violenta, pateixen les nenes com ara la mutilació genital; la preferència del fill, amb el consegüent abandó o mort de la filla, o bé, l'explotació sexual.

Milions de noies viuen una situació de vulnerabilitat dins la família, el lloc de treball i en la pròpia comunitat i, segons

Rachel Mayanja, assessora especial en Assumptes de Gènere de Nacions Unides, "la discriminació i la violència contra les nenes tenen uns efectes molt perjudicials per aconseguir la igualtat, el desenvolupament i la pau". Mayanja va afegir: "Necessitem trencar les barreres que pateixen les nenes i *empoderar-les* per a què prenguin el control sobre les seves vides i acabar amb aquest cicle de discriminació i violència que pateixen".

Un centenar de nenes d'arreu del món han participat en els diferents debats i taules rodones, tant en l'àmbit oficial com en els diversos actes organitzats per les ONG i, en ells, van poder expressar els seus punts de vista alhora que informaven sobre la seva situació.

FOTO ANNA BOYE

Durant unes hores, les nenes també van poder disposar d'un espai propi anomenat *Girls Speak Out* on van debatre i van fer propostes a nivell global. Aquest fòrum específic de nenes va ser organitzat per l'Oficina de l'assessora especial en Assumptes de Gènere del secretari general, per la Divisió de la Dona de Nacions Unides i per UNICEF.

D'altra banda, el secretari general de Nacions Unides, Ban Ki-moon, en el seu discurs amb motiu del 8 de març, va demanar a l'Assemblea General que inclogui cada any en la seva agenda un aspecte relacionat amb la violència contra les dones. Ki-moon va manifestar que per aconseguir la igualtat de gènere fa falta un treball conjunt de les societats per a què canviïn els valors i les actituds.

Relació entre la Sida i la violència

Entre els molts actes que es van celebrar entorn la 51a sessió de la CSW, cal destacar la presentació de la campanya "**Les dones no esperaran. Fi a la Sida i a la violència contra les dones. Ara**", campanya que compta, entre d'altres, amb el suport de Mary Robinson, ex presidenta d'Irlanda i alta comissionada pels Drets Humans de Nacions Unides, fins l'any 2002.

Women won't wait, és una coalició internacional d'organitzacions i xarxes que treballen, des de fa molts anys, per promoure la salut de les dones, els drets humans i per acabar amb totes les formes de violència contra les dones. *Women won't wait* busca accelerar les respostes efectives contra la Sida, pandèmia que afecta, de forma alarmant, cada vegada més dones. En l'actualitat, la meitat dels infectats són dones i aquesta xifra arriba a més del 60% en l'àrea subsahariana. "És essencial que les polítiques, els programes i el finançament dels governs nacionals i les agències internacionals tinguin en compte la relació que hi ha entre la Sida i la violència contra les dones", va afirmar Robinson a la roda de premsa.

Participació del Consell de Dones

Tres membres del Consell Nacional de Dones de Catalunya (CNDC) de l'Institut Català de les Dones (ICD) van participar en la sessió que, durant dues setmanes, va aplegar els diversos representants de governs i grups de dones i activistes de tot el món. El CNDC que, està format per diverses ONG, entitats de dones i sindicats, va poder aportar una Declaració sobre el tema. ■

Activistes afganeses denuncien l'aprovació de la Llei d'Amnistia pels criminals de guerra

Esperances trencades

A primers de maig va tenir lloc a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya un dinar-fòrum amb dues activistes afganeses per parlar de la situació actual de les dones en el seu país.

Quan pensem en les dones d'Afganistan probablement encara ens vingui al cap la imatge dels *burques*, però en aquell país també hi ha altres dones que no en porten de *burca*, dones que poden viatjar i apropar-nos a la seva realitat quotidiana que és molt més àmplia.

Gràcies a la ONG Associació pels Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA) i al Col. lectiu Milenta Muyerdes de Astúries hem compartit una estona amb la AFIFA AZIM i la NAJIA HANEEFI. La AFIFA AZIM, és la directora de l'Associació Afganesa Womens Network (AWN), una xarxa formada per 65 associacions afganeses que treballen per donar suport, formació i feina a les dones del seu país. Ella va ser una de les 9 dones que van participar en la redacció de l'esborrany de la nova Constitució afganesa.

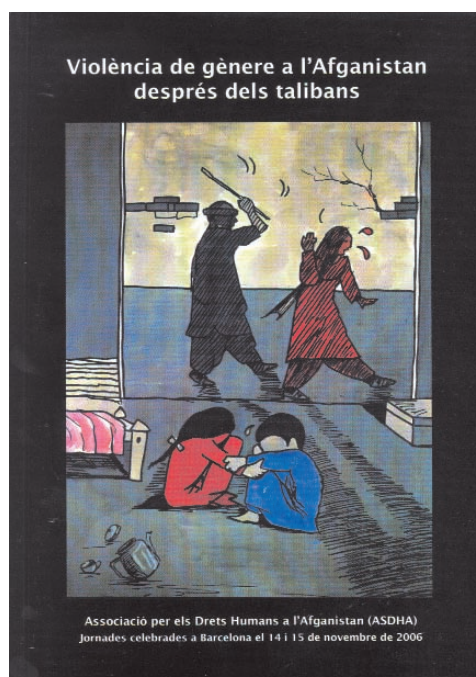
L'AFIFA ens va explicar com, encara avui, el respecte als drets humans de les dones del seu país no es pot comparar amb el d'occident, donat que parlem d'una societat que ha patit 25 anys de guerra i en la què les tradicions ancestrals pesen molt més, fins i tot, que la religió.

Aquesta situació comporta que el 80% de les dones i el 70% dels homes encara desconeguin els seus drets legals, que la sanitat i l'educació siguin un somni per a la majoria de la

població i que la dona encara sigui considerada com una propietat de la família i utilitzada, no només per patir els càstigs dels seus parents, sinó per fer de moneda de canvi en deutes o matrimonis concertats. Aquest és el panorama descrit per la Najia Haneefi, directora de l'associació Afghan Women Educational Centre (AWEC), l'única ONG que ofereix atenció a dones a la presó.

Malgrat tot, grups de dones activistes com elles lluiten per aconseguir que les coses millorin, tot i que avui veuen com dos fets polítics poden arruïnar les seves esperances i la seva feina. D'una banda, el Govern afganès i el Parlament han aprovat una llei d'amnistia que impedirà jutjar a les persones que van cometre crims de guerra, i d'una altra, els Estats Units estan negociant la incorporació dels talibans dins del Govern afgà. Les dues activistes afganes consideren que tan la llei d'amnistia com la possibilitat de que alguns dirigents talibans entrin a formar govern significarà un important retrocés en els drets de les dones afganes i, un cop més, haver de refer l'esperança. ■

Maria José Ruiz Fité

Xarxa virtual per a dones polítiques

El passat 26 de febrer es va presentar a la seu de Nacions Unides, a Nova York, la primera xarxa virtual per connectar totes les dones que participen en la vida política.

La xarxa *iKNOW Politics* té com a objectiu promoure el paper de les dones que participen en la vida política i pública, incrementar el seu nombre arreu del món i posar en relació a parlamentàries, representants, candidates i professionals sense cap mena de discriminació per país, generació o creences.

iKNOW Politics permet a les usuàries accedir a una biblioteca en línia que compta amb una base de dades de 100 expertes sobre la dona a la política i que té més de 400 informes, manuals i elements de capacitació en espanyol, francès i anglès dels principals organismes internacionals, institucions d'investigació, acadèmics i grups de la societat civil. Tanmateix disposa d'un fòrum virtual per a debats i una sèrie de recursos sobre campanyes, eleccions, partits polítics, activitats de promoció, pressupostos i legislació, activitats de promoció...

Amb motiu de la presentació d'aquesta xarxa virtual, la Unió Interparlamentària (IPU), va manifestar que, l'any 2006 les dones constituïen menys del 17% dels parlamentaris i segons el *Worldwide Guide to Women in Leadership*, dels 194 països i governs existents, només hi ha 13 caps d'Estat elegides.

Segons dades de l'IPU, fins a gener de 2007 hi havia 35 dones en el món presidint parlaments, alguns d'ells per primera vegada en la història, com en el cas dels Estats Units, Israel,

Gàmbia, Swazilandia i Turkmenistan. També van destacar que, a nivell regional, el continent americà compta amb un 20% de representació femenina en els parlaments, xifra superior a la de molts Estats d'Europa, tret dels països escandinaus.

Les projeccions indiquen que, al ritme actual, la paritat en els parlaments no s'aconseguirà fins l'any 2077. I en l'actualitat, només en 5 països les dones ocupen més del 30%: Rwanda, 48,8%; Suècia, 47,3%; Costa Rica 38,6%; Països Baixos, 33% i Àustria, 32%. ■

Més informació:

www.iknowpolitics.org

Sabem fer i fem saber

Aquest llibre és fruit de la Trobada de Dones a Catalunya, celebrada a Barcelona els dies 2, 3 i 4 de juny de 2006, al recinte de les Llars Mundet. Més de 3.000 dones van assistir-hi tot gaudint de les 150 activitats que es van dur a terme entre debats, seminaris, exposicions, tallers... Es va respirar il·lusió, creativitat i emoció. I tot això i més es

recull en aquesta publicació editada per la Xarxa Feminista i que conté 460 pàgines plenes de fotografies, discursos i tot allò que va succeir en la trobada.

La Xarxa Feminista va ser l'entitat organitzadora d'aquesta trobada amb què se celebraven els 30 anys de feminisme a Catalunya.

Feministes contra la guerra

El col·lectiu Dones x Dones ha editat el llibre *Feministes contra la guerra* per conèixer a fons el tema de la guerra i les seves conseqüències, que doblement pateixen les dones. En aquesta interessant publicació hi ha entrevistes a dones de països com Algèria, Colòmbia o Afganistan; fotografies de les actuacions i suport que han donat a col·lectius femenins com les Dones de Palestina o les Dones de Negre de Belgrad i manifestos que es van fer públics en èpoques determinades.

Molt recomanable la lectura del treball que ha dut a terme des de fa 12 anys aquest col·lectiu de dones que treballen per assolir la pau arreu del món.

Jugador del club des de l'any 1996, Raúl Tamudo va començar la seva carrera futbolística al Gramanet Unió Esportiva Atlètica. El passat 28 d'octubre de 2006 va marcar el seu gol número 100 en primera divisió amb la samarreta del RCD Espanyol davant del Racing de Santander. Poc després, el club va dedicar-li un homenatge per la seva reeixida trajectòria en l'equip, que enguany ha coronat com a capità de l'equip campió de la UEFA.

Raúl Tamudo

capità del RCD Espanyol

“Fer pa amb tomàquet és fàcil”

Text **Aurora Antón** Fotografia **Pilar Aymerich**

Et fas tu els entrepans?

Sí, quan em deixen, fer pa amb tomàquet és fàcil. Generalment, a casa, si està la meua xicota, la Vanessa, ella fa el menjar i el dinar. Jo intento ajudar-la i parar la taula i recollir els plats. Però reconec que ella porta el pes específic. L'ajudo en el que puc.

Pel que fa a la neteja...

Tenim una dona de la neteja que ve tres dies a la setmana i que fa les tasques més complicades. Jo estic molt poc a casa i ella també: estudia Interpretació a la Nancy Tuñón pels matins. Per mi és difícil col·laborar, perquè moltes vegades estic fora de viatge i és complicat ajudar. De totes maneres, ella ho porta bé. Tinc molta sort, perquè la meua xicota és molt atenta. Quan està cansada, em demana ajut i jo faig el que puc.

La teua mare us demanava a tu i al teu germà col·laborar a casa?

La meua mare ens va acostumar de petits a participar en les feines de casa. Vivíem en un pis petit a Santa Coloma i els meus pares no paraven de treballar. El meu germà Antonio i jo intentàvem passar l'escombra i fregar. El detall era posar-s'hi! També, de vegades, anava a comprar el pa, o em feien una llista i baixava a les botigues d'alimentació. Molts cops també fèiem el sopar. La meua mare arribava cansada cada dia i fèiem el possible per a què es trobés menys feina a casa.

Com vas portar els temes domèstics durant l'adolescència?

Als 18 anys vaig marxar a Vitòria i per primera vegada vaig viure sol durant un temps. Llavors era obligat aprendre a sobreviure. Em feia pasta, arròs, aigua, verdura, amanides, peix... De totes maneres, moltes vegades arribava d'entrenar amb molta gana i me n'anava al restaurant. Sobretot, em costava cuinar a la nit.

I com portaves les altres feines domèstiques?

Netejava la pols, passava l'escombra i fregava... Les coses

no quedaven del tot bé, però jo anava fent. Estava sol, sense xicota ni dona de la neteja. M'havia de buscar la vida! Però no em complicava molt. L'armari sempre el tenia bastant ordenat. No m'agrada el desordre a l'habitació.

La mare et donava alguns consells?

Sí, habitualment em trucava per saber com estava i si menjava bé. D'ella vaig aprendre que ser dona, treballar a casa i a fora, i a més, amb fills, té molt de mèrit.

Et compres la teua pròpia roba?

Sí, vaig a les botigues de Barcelona. No tinc preferència per cap marca. De vegades quedo amb la meua xicota i anem junts a comprar la roba de tota la temporada.

També et compres tu la roba interior?

Sí! La compro jo.

Com et portes amb els electrodomèstics?

Malament. Em porto fatal amb la rentadora i l'assecadora. Ara bé, de vegades preparo i poso en marxa el rentavaixelles.

I amb el bricolatge?

El meu pare és paleta i en sap molt, de tot això. Però jo, des de petit, sempre m'he guanyat la vida amb el futbol. Per tant, m'era difícil dedicar-hi temps.

Hi ha alguna feina domèstica que t'agradi especialment?

Em relaxa molt, quan fa bon temps, netejar la piscina.

Vols tenir fills?

Sí, és clar. Però la Vanessa i jo ens esperem un temps a tenir-los.

Com voldràs educar-los, en aquest sentit?

Voldré transmetre'ls que, tot i que hi hagi una dona de fer feines a casa, ells hauran de ser responsables de les seves coses, ja des de petits.

